

ZA KAPITALIZEM NIČ PRIDA ZNAMENJA

ARMADA BREZPOSELNIH SE JE ZELO MALO ZMANJŠALA

Zaposlitve samo na račun javnih fondov. — Še vedno okrog 30,000,000 delavcev brez zasluzka

PROČILO delavskega biroja lige narodov o zaposlenosti delavcev po svetu, nanašajoče se na razmere v prvem četrtletju 1934, skuša biti optimistično in navaja, da je število brezposelnih v Zed. državah, Nemčiji, Angliji, Avstraliji, Kanadi, na Finskem, v Italiji, na Japonskem, Nizozemskem, Norveškem, v Rumuniji, Jugoslaviji in v par manjših deželah nazadovalo, posebno v Zed. državah, v Kanadi in Nemčiji. Naraslo pa je v Franciji, Belgiji, Bolgariji, na Portugalskem in na Irskem. Komentarji k poročilu navajajo, da se število brezposelnih zmanjšuje že nad leto dni.

Kar se Zedinjenih držav tiče, je zaposlitev v privatni industriji prav malo napredovala, kvečjemu za kakih 300,000, par milijonov pa je bilo skozi prošlo zimo uposlenih pri CWA. To pomlad so se pričela razna javna dela, in to je za enkrat vse, kjer je mogoče računati na zaposlitve onih, ki bi drugače zamanj iskali zasluzka.

Privatna industrija je še zmerom v stagnaciji. Njeni voditelji so začeli zdaj dregati se v vlado, češ, da s svojim umešavanjem v business podaljšuje krizo. Zastopniki vlade pa takim kritikom odgovarjajo, da bi danes ne bilo več privatnega businessa, ako bi mu vlada ne prihitela na pomoč s petimi milijardami posojil in z regulacijami, katere so ga rešile pred razsolom.

Dva ali tri milijone onih, ki so pozimi delali pri CWA, se v smislu statistike o zaposlenosti in nezaposlenosti šteje med zaposlene. Toda delali so le določene tedne, po toliko in toliko dni, zasluzek pa jim je bil odmerjen tako, da je bilo le za hrano in za druge najnujnejše potrebe. Ampak zasluzka za slednje je bilo že premalo.

Taka zaposlitev je umetna, "začasna", na račun vladnega zadolževanja in vsled tega brez gospodarske vrednosti.

Še bolj na umeten način je bila znižana brezposelnost v Nemčiji. Odsvolili so na tisoče židov, ne da bi jih vpisali med brezposelne, na njih mesta pa najeli brezposelne pristaše fašistov, in te so odsteli iz seznama nezaposlenih. Enako so storili s tisoči socialistov.

Dalje je Hitlerjev režim začel z javnimi deli, kjer so vpslili več sto tisoč delavcev, ki pa zaslužijo manj na teden kakor je prej znašala brezposelnostna zavarovalnina.

Nazijska vlada se hvali, da je zdaj v Nemčiji samo še 2,800,000 brezposelnih, ali polovico manj, kakor pred letom. Toliko jih namreč še dobiva brezposelnostno podporo.

Delavci pri javnih delih v Nemčiji so zaposleni 3 dni v tednu s plačo \$1 na dan. Prej so prejemale več kot toliko zavarovalnine vsak teden, torej so sedaj na slabšem. Vsi, ki so ugovarjali proti taki zaposlitvi in so jo odklonili, so bili nemudoma črtani iz podporne liste. Zdaj nimajo dela, ne zavarovalnine.

Jasno je, da je armada trajno nezaposlenih, skupno z onimi, ki delajo le po dan ali dva v tednu, večja, kakor je bila in šteje najmanj 30,000,000 delavcev. Kriza, kar se zaposlenosti tiče, je torej na nespremenjeni točki. Edina velika dežela, ki beleži koži, kor toliko izboljšanja, je Anglija.

Optimisti pričakujejo, da se v tem letu gospodarski toki spet obrnejo v izboljševanje. Ako se to zgodi, bo po svetu uposlenih par milijonov delavcev več kakor jih je sedaj. Ampak verjetno ni, razen ako se delavstvo samo zgane in zahteva v vladah in v vprašanih gospodarske rekonstrukcije odločujoča besedo.

Narastel dolg

Dolg zvezne vlade je v teku leta narastel 5 milijard. Zdaj znaša nad 26 milijard dolarjev.

PROTI PRETIRANIM PLAČAM KORPORACIJSKIH MAGNATOV

V krogih ameriških korporacij se že nar let vrši boj proti plačam, ki jih dobivajo vodilni odborniki. Do l. 1931 so prejemale nekateri kar po milijon dolarjev na leto plače in bonusa. Še danes jih je mnogo, ki dobivajo do četrta milijona dolarjev na leto.

Opozicija proti tem "plačam" prihaja deloma iz vladnih krogov v Washingtonu, največ pa iz vrst manjšinskih delničarjev, ki ne dobivajo dividend, medtem ko razni predsedniki, načelniki in ravnatelji vzamajo tudi v teh časih skupno milijon in tudi več plače na leto.

Železniškim magnatom je bila plača znižana na pritisk vladne transportne komisije s pol milijona in z \$900,000 na leto na \$40,000 do \$100,000 na leto. Vlada je to znižanje izsilila, ker so železnice večinoma bankrotne in so se oprle

ob vladna posojila, katere jim je dala rekonstrukcijska finančna korporacija.

Chas. M. Schwab prejema še zdaj od Bethlehem Steel korporacije četrta milijona dolarjev na leto. Eugene G. Grace, predsednik iste korporacije, na je l. 1929 prejel samega bonusa \$1,623,753, l. 1930 pa \$1,015,591.

Bonus je prejemal na podlagi profita. Cimveč profita, večji je bil bonus. Umevno, da je Grace naganjal svoje delavce do skrajnosti — ne sicer on, ampak najeti bossi, zato, da je dobil toliko več "bonusa".

Bethlehem Steel korporacija pravi, da je imela lani nad 8 in leto prej nad 19 milijonov dolarjev deficita, toda magnati so dobili svoje plače redno, samo delavci so bili tepeni. In na tisti delničarji, ki imajo delnice, pa nobene be-

PRELIVANJE KRVI V BOJU ZA DELO IN KRUH

To pomlad je bilo že mnogo demonstracij brezposelnih in bednih, nikjer pa ni prišlo do tolikih pobojev kakor 6. aprila v Minneapolisu. Oblast je instalirala ob oknih mestne hiše strojnice, da bi v "slučaju potrebe" bruhale smrt med demonstrante, katerih je bilo okrog 3,000. Medtem je policija neusmiljeno tolkla na njih in reporterji so poročali, da so bili vsi otroarji krvavi. Na tej sliki je prizor iz prej omenjene demonstracije v Minneapolisu, ki je na svoj način opozorila ameriško javnost, da so brezposelnost po enem letu raw deala še vedno brez zasluzka in brez sigurnosti, da ga dobe.

Mussolini uvaja "blagostanje" z zniževanjem plač

Plače državnim nameščencem v Italiji so bile dne 14. aprila znižane od 6 do 12 odstotkov. To je že drugo znižanje. Ob enem je vlada izdala ukaz, da morajo lastniki hiš znižati stanarino najmanj 12 odstotkov. To naj bi bilo nekako tolažilo delavcem, katerim so že itak mizerne plače zdaj še bolj okrnjene.

Fašistična Italija znižuje zasluzek v interesu "blagostanja". Da-li ji to kdo verjame, je dvomljivo. Ugovarjati seveda nihče ne sme, ker so uni- je orodje v rokah vlade, opozicija je prepovedana in časopisje kritik proti vladnim ukazom in dekretom ne sme pričobevati.

Milijarda in pol bivšim vojakom

Bivši ameriški vojaki, ki so služili v armadi v času svetovne vojne, so prešli v letih 1932-33 raznih vladnih podpor v skupni vsoti \$1,495,064,854, ali skoro poldrugo milijardo.

Pristopite v klub JSZI

NEMŠKI SOCIALISTI V BOJU PROTI NAZIJSKI DIKTATURI

Nedavno je Frederick T. Birchall, zastopnik newyorškega dnevnika Times, obiskal bivše nemške socialistične voditelje, ki zdaj vodijo svoj boj proti Hitlerju iz Prage na Češkem, in jih vprašal za mnenja o bodočnosti hitlerizma.

Birchall piše v omenjenem listu, da se je čudil, s kakšno gotovostjo so mu nemški socialistični begunci, ki so dobili zavetje v Pragi, zatrjevali, da se Hitler ne bo vzdral, kajti nemško ljudstvo ne bo dolgo v stanju, niti ne bo hotelo prenašati Hitlerjeve diktature. "V vsi Evropi, v sredi splošnega pesimizma, ki se je udal misli, da bo Hitler ostal na vladni Nemčije in ogrožal svetovni mir, je edina notka optimizma v tem krožku, ki z vso gotovostjo prerokuje, da bo Hitlerjev režim v do- glednem času padel in nad Nemčijo bo zavladala demokracija," poroča Birchall. Njegov članek so ponatisnili mnogi angleški ameriški dnevniki.

V njemu opisuje list "Neue Vorwaerts", ki je sedanje glasilo nemške socialne demokracije. Izhaja v milijon iztisih tedensko. "V vsakem stavku je zamah," pravi Birchall, in ta list, ki je tiskan v mali obliki s tako drobnimi črkami, da jih je s prostimi očmi skoro nemogoče čitati, gre v Nemčijo po tajnih potih. Socialistične liste v Nemčiji ni lahko dobiti, medtem ko je povečalnih stekel na izbiro. Zato delavci v Nemčiji čitajo novi socialistični tisk s pomočjo povečalnega stekla.

Neue Vorwaerts je za cirkulacijo v Nemčiji tiskan na tankem papirju, zato da je po obsegu čimmanjši in ga je lahko skriti ali unčeti, če preti nevarnost zasačenja. V vsaki izdaji je okrog 25,000 besed o socialističnih novicah in propagandi.

Poleg časopisov utihtotaplajo v Nemčijo letake v še manjši obliki. Ti lističi gredo potem iz rok v roke, delavci jih čitajo s pomočjo povečalnega stekla, in tako krožijo toliko časa, da se obrabijo. A med tem so v cirkulaciji že novi letaki.

ke, ki pa so sestavljeni v obliki reklame, da ne vzbude takoj sumnje pri oblastih, ki stražijo meje, in da se tenzorji ne zmenijo zanje. Tako na pr. so izdali mal pamflet 30 strani, ki se prične z reklamo o britju — o umetnosti "raziranja". Ali ko človek to čita, najde vmes stavke, ki nimajo z reklamo nič skupnega. Prava socialistična propaganda. In ti stavki končajo s klicem: "Živela nemška socialdemokratska stranka!" In nato se oglaševalno besedilo nadaljuje.

"Nemški socialistični voditelji, ki so se umaknili pred Hitlerjevim terorjem v Prago, žive zelo ubožno, s skromnimi sredstvi iz dneva v dan. Nikoli ne vedo, kaj jim prinese jutri. So v neprestani nevarnosti pred atentatom. Na Češkem je precej tajnih nazijskih agentov, katerih edini namen je "pobiti izdajalce domovinskega," poroča Birchall. Zato je češka policija budna, posebno, od kar se je par takih atentatskih poskusov že izvršilo.

Hitlerjeva propaganda trdi, da žive socialistični begunci na račun prejšnjih blagajen delavskih organizacij, ki so jih odnesli, v velikem izobilju. "To ni resnica," poroča New York Times, "pač pa je resnica nasprotno." Kljub pomanjkanju in večni negotovosti so nemški socialistični begunci na Češkem polni navdušenja in mladostne vere v svojo končno zmago.

Socialisti, ki jih je Birchall intervjuiral, so Otto Wells, Paul Hertz in Friedrich Stampfer. Vsi trije so vodilne osebnosti socialističnega gibanja predhitlerjske Nemčije. Slednji je bil glavni urednik berlinskega "Vorwaerts" in zdaj pa urejuje "Neue Vorwaerts" v Pragi.

Brezposelnost v Z. D.

Uradno cenijo, da je bilo v Zed. državah marca t. l. 11,374,000 brezposelnih.

Študenti proti vojni

V New Yorku je demonstriralo 15,000 visokošolcev proti militarizmu in vojni. Demonstracija je organizirala Liga za industrijalno demokracijo.

IŠČEJO NEVARNOST KAKRŠNE SPLOH NI

AMERISKI kongres je izvršil že veliko neumnosti. Pametnega pač še zelo malo, ker ni v naravi buržvaznih, kapitalistično orientiranih zbornic, da bi bile pametne. Ena največjih njegovih neumnosti pa je preiskava, ki jo je odredil zato, da se dožene, če so v Rooseveltovi administraciji res — "komunisti" in "socialisti".

Predsednik Roosevelt je znevoljen radi tega. Mnoge demokrate je sram, drugi pa si mislijo, da so bili primorani iti v past, ki so jim jo nastavili v svoje kampanjske namene strategije republikanske stranke.

Nevrjetno je, da se dobe po letu dni Rooseveltove administracije še vedno ljudje, ki verjamejo, da vodi to deželo v socializem ali v "komunizem". Še vedno radi verjamejo trditvam, da je "new deal" le krinka, ki pokriva socialistične namene "možganskega trusta".

Roosevelt sam je že čestokrat povdaril, da to, kar on hoče, ni ne komunizem, in ne fašizem, in v svoji zadnji knjigi to znova naglašja. Socialistična stranka s svojimi predstavniki ob vsaki priliki poudarja, da to, kar Roosevelt skuša, ni socializem, in ne pot v socializem, pač pa krpanje razdrapanega ameriškega kapitalizma.

Naravno, da se Roosevelt trudi krpiti to uredbo tako, da bodo imeli delavci in farfarji v nji vsaj kruha zadosti. Zdaj ga jim skuša dati toliko, da jih ohrani pri življenju. To vendar ni socializem!

Vsak kongresnik, vsak senator, vsak governer in vsakdo v Washingtonu to razume — če hoče, Ampak ameriška "politika" je muhasta in večasi neče razumeti, niti videti resnice. Zato si izmišljuje trike, s katerimi bega nepoučeno in politično popolnoma neizveščano "javno mnenje".

En tak trik je igral po navodilu svojih višjih Wm. Wirt, agent jeklarskega trusta v Garyju, Ind. Po milosti United States Steel korporacije ima službo superintendenta v javnih šolah v Garyju. Ta pozicija mu dopušča, da se lahko giblje v "radikalno prežetih" intelektualnih krogih, med profesorji, sociologi itd. V namenu, da mu vstop mednje še bolj olajšajo, ima mož tudi odbore v raznih visoko donečih papirnatih organizacijah, ki jih vodijo samopostavljeni "člani", z denarjem pa jih zalagajo "interesi".

Čudno ni, da je Wirt govoril kar je govoril, čudno pa je, da se je demokratska večina kongresa pustila vjeti ter privolila v preiskavo, ki naj dožene, če "možganski trust" v ameriški vladi res planira "komunistično revolucijo".

Wirta so poklicali v Washington. V dvorani se je trlo poslancev in njihovih ožjih prijateljev. Pri mizi komisije in posebno pri Wirtovi so instalirali mikrofone, da raznesejo veliki godek po radiu, in zvočno-novinske aparate, da rekordirajo filmske slike in besede. Vse to raditega, ker je neki učitelj v Garyju izjavil, da so mu znane osebe v vladi, ki so se same bahale, da bodo vrge Roosevelta ob prvi ugodni priliki in ga nadomestile s "Stalinom".

Wirt kajpada ni mogel imenovati nikogar, pač pa je dejal, da ima popolen vzrok sumiti, da so taki ljudje v vladi. To je izvedel, ko je bil na večerji v McLeanu, Va., blizu Washingtona. Poleg njega je bilo povabljenih na tisto večerjo par drugih, ki imajo nižje službe v vladnih oddelkih, zraven pa je bil gost tudi Lawrence Todd, poročevalec za Federated Press in sovjetsko časniško agencijo Tass. In v tej hiši so strmečemu Wirtu baje zaupali, da pride v tej deželi na vlado boljševezem neke noči čisto ptihoma, skozi zadnja vrata, ko bo predsednik še spal in ko bodo kongresniki na počitnicah.

O pomenkih na tej večerji je Wirt pisal nekemu republikanskemu poslancu, ta je pismo prebral v kongresu, in nato se je začel v kapitalističnemu časopisju vik in krik, kakor so se domenili strategije politike denarne mošnje. Demokrate so "moralno" primorali, da sa glasovali za preiskavo, omejeni ničli Wirtu pa so najeli za pravnega svetovalca enega "najodličnejših demokratskih veljakov", bivšega senatorja James Reeda.

Komedija še ni končana in brzkone bodo še dolgo iskali nevarnost revolucije tam, kjer je ni, medtem ko na potrebne socialne reforme, ki bi delavcem in farfarjem res pomagale, bolj in bolj pozabljajo. Za enkrat je politika Wall Streeta spet čisto v ospredju. "New Deal" s svojim "možganskim trustom" je zatemnjen vsled razkritja garyskega šolmastra.

Tisk v nazijski Nemčiji

"V Nemčiji ni nič več delavskega, ne buržvaznega časopisja, ne katoliškega in ne protestantovskega, pač pa samo nemško časopisje," je dejal dr. Paul J. Goebbels, Hitlerjev minister za propagando v svojem govoru po radiu, namenjen domačem prebivalstvu in inozemstvu.

To je bil ultimatum katoličanom, da naj se docela prijaznijo z načrtom nazijske vlade za odpravo vseh listov, ki ji niso docela lojalni in nje- no orodje.

"To ne pomeni, da ima vlada namen zatirati vero," jih je zagotovil. "Obratno, mi jo bomo protekiralni, kajti edino Hitlerjevi vladi gre zasluga, da so bile cerkve v Nemčiji rešene boljševiske poplave." V tem govoru je Goebbels med drugim govoril tudi o po-

ložaju delavcev v Nemčiji in priznal, da so mnoge kompanije znižale plače. Nato je obljubil, da bo vlada izkoriščevalcem že stopila na prste, ob enem pa je dejal delavcem, ki tako lojalno izpolnujejo svojo nalogo v prerujen Nemčiji. O vsilicah, mučilnicah, ječah in sekirah za sekanje glav Goebbels ob tej priliki menda ni utegnil govoriti.

Aretacije socialistov v Nemčiji

V Dresdenu v Nemčiji je bilo marca in aprila obsojenih nad 50 delavcev, ker so bili obtoženi, da širijo tajno socialistično propagando.

Kriza, vojne, pomanikanje in druga socialna zla so posledica ljudske nevednosti.

DR. WIRT JE KOMEDIJO SLABO IZVRŠIL

Prošli teden je bil pred kongresno komisijo zaslišan dr. William Wirt iz Garyja, da pove imena onih oseb v Rooseveltovi administraciji, o katerih trdi, da planirajo socialni preobrat in da bodo ob prvi priliki vrgli Roosevelta in imenovali "Stalina" na njegovo mesto. Ampak mož ni vedel drugega, kakor da je bil nekje blizu Washingtona na večerji, in tam so veliko klepetali, največ on, pa se med drugim menili, da se v Zed. državah lahko še marsikaj prigodi. Teriji, ki so noskrbeli dr. Wirtu velikansko

reklamo, so nekam poparjeni, ker jim nihče ne verjame, da "newdealovci" v Washingtonu res planirajo revolucijo. Še celo agent jeklarskega trupa dr. Wirt ne. Na sliki na levi je Wirt in na desni je njegov pravi zastopnik bivši demokratski senator James A. Reed, ki ga je privedel s seboj. Reed je velik reakcionar in v socialnih problemih zelo omejen, toda zvit in premeten kapitalistični advokat. Zato so privatni interesi najeli Wirtu njega, da bi ga v slučaju zagate izvelkel iz kaše.

Nad 600 izvodov "Majskega Glasa" je bilo naročenih prošli teden

Prošli teden je bilo naročenih nad 600 izvodov "Majskega Glasa", nešteti posamezniki. Že zdaj mu je zagotovljena večja cirkulacija kakor lani.

Po svoji izbrani vsebini tudi zasluži, da bi ga naročil in čital vsakdo, ki razume slovensko.

Izmed važnejših spisov, ki bodo v Majskem Glasu, omenjamo:

Po stranski poti. (Katka Zupančič.)
Doktor Kramp. Farsa. (Ivan Molek)

Prvi maj med ameriškim Slovenci.
Neamerikanski socializem. (Eltin Kristan.)
Dekle iz tovarne. (Anton Slabe.)

Najboljši prijatelj. Spomini žene Karla Marxa. (Spisal I. J.)
Na pragu nove dobe. (Anton Garden.)

Razred, ki bo triumfiral. (Uvodnik.)
Postanek delavskega gibanja. (Louis Beniger.)

Kako priti z našim tiskom med ljudstvo. (D. J. Lotrich.)
Avstrija in Evropa. (Otto Bauer.)

Prvi maj 1890—1934.
Bastilija je padla. (Benedikt Fantner—Iv. Vuk.)
In vendar se giblje. (Frank Novak.)

Iz agitacije. (Joško Oven.)
Pcobrazba Picra Chardaina. (I. Ehrenburg—Cv. Kr.)
Predmestje. (Času primeren spis. Ivan Cankar.)

Sanjači. (Anton Seliškar.)
Kako se naredi take pesmi? (Čulkovski.)
Večer nad mestom. (Anton Seliškar.)

Mladina v JSZ.
Nedarnost nove svetovne vojne. (F. S. Tauchar.)

Dan, ki bi ga rad dočakal. (Nace Zlemberger.)
Naših upov dan.
Spomini ob prvem majniku. (Joseph Sney.)

E. V. Debs o velikem pomenu tiska.
Najbolj dobičkanosna industrija.
Studenci političnega in socialnega znanja.

Kaj je Prosvetna matica?
Točnejši pregled vsebine bo v prihodnji številki.

"Majski Glas" bo letos tudi prvotno ilustriran, kakor še ni bila nobena naša majska

izdaja doslej. Za naslovno stran je izdelan poseben klišej. Vsega skupaj imamo pripravljenih okrog 30 slik.

Vsota 20c, kolikor je naročnina na posamezen izvod Majskega Glasa, ne pokrije tiskovnih stroškov, pač pa bodo razliko kriili dohodki na oglasih in na prostovoljnih prispevkih naročnikov v fond za kritje izdatkov te revije.

Naročila so od prejšnjega izkazala pa do sobote 14. aprila poslali sledeči:

Klub št. 49 JSZ. Collingwood, O., 100 iztov; Henry Kozuh, Cleveland, Ohio, 30; John Terčelj, Strabane, Pa., 27; po 25 iztov; druž. št. 20 SSPZ, Cleveland, O., druž. št. 245 SNPJ, Lawrence, Pa.; dr. št. 477 SNPJ, Nanticoke, Pa.; Jacob Tomec, Moon Run, Pa., in John Kontel, Gowanda, N. Y. Albert Naprudnik, Detroit, Mich., 21 iztov; Frank Molan, Berwyn, Ill., 20 iztov; Karolina Macerl, Chicago, Ill., 16. Po 15 izvodov: Anton Tratnik, Diamondville, Wyo., Anton Udovich, La Salle, Ill., druž. št. 388 SNPJ, Osage, W. Va. in Frank Cokel, Avella, Pa. Joseph Klarich, Detroit, Mich., 13; Frank Vrček, Bedford, O., 12; John Erjavec,

Detroit, Mich., 11. Po 10 iztov: Leo Bregar, Akron, O. Frank Pellan, Jere, W. Va. John Petrich, Youngstown, O. John Merzel, Powhatan Point O., Louis Godina, Sharon, Pa. Tony Vidrieh, McDonald, Pa. Tony Zupančič, Point Marion Pa., Rudolf Mazelj, Gillespie, Ill., Andrew Sproggar, Elizabeth, N. J., in družbo št. 102 SNPJ, Chicago, Ill. Po 8 iztov: Jos. Skerl, Heiper, Utah. Steve Koren, Rockwood, Pa.; Frank Iersich, Virden, Ill., 7; John Pungartnik, Port Washington, Wis., 6; po 5 iztov: John B. Mihelich, Chicago, Ill.; Matt Petrovich, Cleveland, O., Mary Zemleck, Spangler, Pa., Thomas Majnik, Mohrland, Utah, John Gornik, Chicago, Ill., in Frank Gale, Wilkes-Barre, Pa.; Fr. Miller, Kokomo, Ind., 4 izt. Po 3 iztise: Mary Iskra, Aberdeen, Wash., Lorenz Kaučič, McDonald, Pa. in John Jenko, Cuddy, Pa. Dalje so poslani naročila Johanna Kristoff, Lorain, O., Marinko Radich, Niagara Falls, N. Y., Louis Pavlinich, Bellaire, O. in Anton Ausich, Woodward, Ia.

Pohvale o radio sporedu dne 8. aprila

Spored, ki je bil v nedeljo 8. aprila oddajan na radio postaji WMAQ v Chicago ob priliki slavnosti 30-letnice SNPJ, je naše občinstvo z zadovoljstvom sprejelo. Od posvođen prihajajo pohvale o dobrem petju zbora "Sava", njegovem sekstetu in kvartetu, in tudi oba govora sta ugajala.

V Willardu, Wis., se je zbrala skupina rojakov pri M Krulcu, "Spored smo slišali tako čisto, kakor da se vrši v hiši," nam pišejo. Nekaterim so prišle solze v oči — saj je bil to spored k jubileju, ki vpliva na čustva.

Enako poročajo iz Sheboygana, Milwaukeeja, Springfielda, St. Louisa, La Salla, Waukegana itd.

Nedvomno ni še noben slovenski spored v radiu, predvajan v Ameriki, slišalo toliko ljudi, kakor tega.

"Sava", ki je ob tej priliki oskrbela ves glasbeni del sporeda, bo imela koncert v nedeljo 29. aprila v dvorani SNPJ. Prične se ob 3. pop.,

izdaja doslej. Za naslovno stran je izdelan poseben klišej. Vsega skupaj imamo pripravljenih okrog 30 slik.

Vsota 20c, kolikor je naročnina na posamezen izvod Majskega Glasa, ne pokrije tiskovnih stroškov, pač pa bodo razliko kriili dohodki na oglasih in na prostovoljnih prispevkih naročnikov v fond za kritje izdatkov te revije.

Naročila so od prejšnjega izkazala pa do sobote 14. aprila poslali sledeči:

Klub št. 49 JSZ. Collingwood, O., 100 iztov; Henry Kozuh, Cleveland, Ohio, 30; John Terčelj, Strabane, Pa., 27; po 25 iztov; druž. št. 20 SSPZ, Cleveland, O., druž. št. 245 SNPJ, Lawrence, Pa.; dr. št. 477 SNPJ, Nanticoke, Pa.; Jacob Tomec, Moon Run, Pa., in John Kontel, Gowanda, N. Y. Albert Naprudnik, Detroit, Mich., 21 iztov; Frank Molan, Berwyn, Ill., 20 iztov; Karolina Macerl, Chicago, Ill., 16. Po 15 izvodov: Anton Tratnik, Diamondville, Wyo., Anton Udovich, La Salle, Ill., druž. št. 388 SNPJ, Osage, W. Va. in Frank Cokel, Avella, Pa. Joseph Klarich, Detroit, Mich., 13; Frank Vrček, Bedford, O., 12; John Erjavec,

Profesionalni patrioti v Seattlu ukanjeni

V Seattlu, Wash., je dne 6. aprila, na obletnico vojna Zed. držav v vojno prireditelj patriotski paradjo Ameriška legija s sodelovanjem vojaštva in raznih patriotskih organizacij. V paradji je bil med drugimi tudi lep okinčan truck, poln deklet in fantov. In ob straneh pa napis, "Dolga komunistična nevarnostjo v Zed. državah!" Ravnatelj parade so bili tega zelo veselili in festitali na "patriotizmu" mladine na tem trucku. Ali ko je bila parada dobro v teku, je ta "patriotska" mladina vrhinja napisa o "komunistični nevarnostjo" odstranila in obilnivo na obeh straneh ceste se brao potem sledeča napisa: "Pripravljenost ni še nikdar vpreprečila vojne" in "Miliardje za vojno, \$1.20 na tečen od reliefa za preživljanje."

Ta truck so pustili nadaljevati skozi do konca, kajti če bi ga reditelji parade odstranili sredi pota, bi to pomenilo zmešnjavo. Ko pa je bila parada končana, so legionarji in drugi patrioti skočili na ta truck in fante na njemu pometali dol ter jih pretepli. "Izplačalo se nam je," je dejal eden članov soc. mladinske lige, ki je sodeloval pri tem ukanjenju patriotov. Po paradi se je vršil shod za patrioti in pripravljenost. Mladí radikali so delili letake in jih tate metali z galerije, dokler jih niso siloma odstranili. Petnajst dijakov in drugih mladencev so vsled omenjenepi trucka ter razdajanja protimilitarističnih letakov aretirali.

"Narodne" banke v Zedinjenih državah

Zdaj je v Zed. državah priložno 4.900 takozvanih narodnih (National) bank, kare poslujejo pod nadzorstvom zvezne vlade. L. 1923 jih je bilo največ, namreč okrog 8.300, leta 1914 pa približno 7.600. Od l. 1923 naprej jih je prenehalo, ali pa propadlo, blizu polovico. Skupno dolgujejo vlagateljem poldruge milijardo. Dobili bodo k večjemu 50 odstotkov.

Politični jetniki

Van Ghell Gildermeister, holandski quaker, ki je raziskoval stanje kaznjencev, pravi, da je v ječah centralne in vzhodne Evrope 3.500.000 političnih jetnikov.

"daylight saving time", ki bo uveden to nedeljo.

To bo ob enem prvomajska slavnost kluba št. 1 in vsega zavednega slovenskega delavstva v Chicagu. Na sporedu bo enodejanka "Stric Gášper", govor o pomenu Prvega majnika in, kakor pravijo, še par drugih točk, katere vam naznanijo v podrobnostih v prihodnji številki.

V NEDELJO

DNE 29. APRILA

DOPOLDNE

KONFERENCA

KLUBOV JSZ IN DRU-STEVE PROSVETNE MATICE,

POWER POINT, O.

Večer prej veselica v isti naselbini, ki jo priredi socialistični klub za udeležence konference in drugo občinstvo.

KOMENTARJI

"On Our Way"

Predsednik Roosevelt je izdal svojo drugo knjigo, v kateri opisuje doživetja napore za "new deal". Naslov knjige je "On Our Way". To bi lahko pomenilo "Mi smo na poti". Ali bolj literarno: "Mi gremo dalje".

Tudi brezpozvalni bi lahko rekli: "Mi smo na poti" in tekamo za delom kakor pred letom. Norman Thomas pravi o tej knjigi: "Da, 'On Our Way', toda kam?" Tega Rooseveltova knjiga ne pove. Ne more, ker si Roosevelt sam ni na jasnem. Siguren je le, da to, kar počne, ni socializem.

Izvoljeni so bili izvoljeni

Pri primarnih volitvah v čikaškem okraju dne 10. aprila so bili izvoljeni kandidati, katere je nominirala "mašina" korumpiranih politikov, pa bodisi demokratske ali republikanske stranke. Saj razlike med njima itak ni.

Ljudstvo pri nominiranju nima besede, četudi misli, da jo ima. Ljudstvo sme edino izbirati izmed kandidatov, ki jih nominirajo politični besil. In izbere si tiste, ki imajo mašino za seboj. To je ves trik v "demokratski" ali "republikanski" politiki. Razni klubi naivnežev, ki jih, kakor je že star običaj, ustanavljajo pred vsakimi volitvami "politikanti" narodnostnih skupin, žive v iluziji, da res nekaj pomenijo. Čisto nič. "Politikanti" jih uporabljajo za svojo lestvo k službam. Včasih jih dosežejo, včasih ne. Ali bolje, vsi so poklicani, toda le malo je uslišanih.

"Slovenski kandidat"

Neki slovenski kandidat v Chicagu je apeliral na rojake, da naj volijo zanj zgolj zato, ker je Slovenec. O programu se mu niti ne sanja. Sploh ga ne potrebuje. Potrebuje le službo.

"Ke žali veličanstva!"

Katoliški duhovnik Willibard Wanger je bil v Monakovem v Nemčiji obsojen na pol leta zapora, ker so ga zatožili, da je govoril žaljivo o Hitlerju. Izgleda, da so "moderni" diktatorji v tem oziru veliko bolj strogi, kakor pa so bila veličanstva carji, cesarji in kacerji. Če jih "žalijo" delavci, jim odsekajo glave.

"Kaj in koliko ste naredili?"

Tu pa tam lomi kak nepoučen delavec kopja za demokratsko stranko, misleč, da argumentira za bogzna kako sijajno stvar. Ampak jih je čisto lahko spraviti v zadrego. L. 1932 je glasovala ogromna večina ameriškega ljudstva za demokratsko stranko. Zvezna vlada, velika večina mest in legislativ ter zvezni kongres so v njenih rokah. Človek bi mislil, da bo ta stranka skozi leto dni, odkar ima absolutno moč, "kaj naredila". Da, dosegla je nekaj. Velikim bankirjem in bankam rešene, velike zavarovalnice so obvarovane in razne občine ter privatne kompanije so dobile okrog pet milijard posojil. Politiki, ki so zdaj v ospredju, imajo žetev kakor že dolgo ne.

Kar pa se tiče ubožanih delavcev, nimajo vzroka, da se bi veselili. Par milijonom so dali priliko, da so si zaslužili za prehrano. Velike korporacije in bogati posamezniki so edini, ki so lahko hvaležni, kajti lani so njihovi dobički zopet narasli.

Strah pred rdečkarji

"Princezinja" Julia Cantacuzene, nečakinja pokojnega predsednika Ulysses S. Granta, je na pojedini ženske podružnice Ameriške legije v Washingtonu svarila pred "rdečo nevarnostjo". Ona je za pripravljenost te dežele na obrambo, za ideal družine in za cerkev. In kakopak, za kapitalizem tudi! Ali to se na takih pojedinah ne pove direktno.

Kadar paraziti svare pred radikalizmom — ali kakor oni pravijo, pred rdečo nevarnostjo, imajo voselej v mislih samo svoje parazitske koristi. Silno se boje, da se bi kdaj ne primeril tak preobrat, ki jih bi pognal dolati za preživljanje.

"Majski Glas"

Iz raznih naznanil je razvidno, da bo letošnji "Majski Glas" spet revija, ki bo v kras in ponos našemu delavskemu tisku. Podarjanje, da je namenjena vam, je pravilno. Za 20c bo v nji toliko dobrega čtiva, da ga za tako mal denar ne dobite v nobeni drugi posamezni jugoslovanski delavski publikaciji.

Garyski šolmaister je slabo igral

Dr. Wirt iz Garyja se je pred kongresno komisijo vzlic opori trustjanskih zagovornikov in kongresnikov slabo postavil. Njegovo "odkritje revolucionarne zarote" v glavnem mestu je piškavo.

Čudno, kako se vsa dežela pusti potegniti takemu političnemu agentu jeklarskega trupa! "To vse denar napravi," je rekel Blaž Mrmolja, ki je imel prepričanje zmerom skrbno shranjeno v denarni listnici.

"Volilni gramoz"

Ljudje, ki volijo za 'svoje kandidate' pod vplivom bobnov, troblj, sandvičev, piva, smotk in kampanjskih plev demokratov in republikancev, so "volilni gramoz," je rekel nekdo, ki ve, kaj govori.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsako sredo.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopi si in oglasi morajo biti v našej uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
Telephone: Rockwell 2864.

Bančna situacija

Ameriške banke so zdaj večinoma otepe pred polomi, največ s pomočjo zvezne rekonstrukcijske finančne korporacije, ampak v poslovanju so še vedno v stagnaciji. Posojil večinoma ne dajejo. Svoj denar vlagajo zdaj največ v federalne bonde. Vlada želi, da bi spet začele posojevati, posebno industriji, toda bankirji so ostrašeni, ker so se v zadnji "prosperiteti" opekli in se boje, da se jim kaj sličnega lahko še primeri.

V prvem četrtletju tega leta je propadlo samo 25 bank, kar smatrajo nekateri za dokaz, da je bančne krize popolnoma konec. Kajti leta 1927, ko je bila "prosperiteta" na višinski točki, je propadlo 1,013 bank. L. 1932 je prenehalo poslovati 2,430 bank in leto pozneje je bankotiralo 3,500 bank.

Banke so torej rešene, ampak vzroki, radi katerih so propadale prej, še obstoje. Rooseveltova administracija je storila kardinalno, brzokone za svoj program usodno napako, ker ni bank v času bančne krize marca-aprila lanske leto socializirala. Zdaj, ko so velebankirji prišli k sebi, so v ofenzivi proti Rooseveltu, ker hočejo v vladi prvo in zadnjo besedo. Svojemu rešitelju nisó prav nič hvaležni.

Podporniki Wirta

Agent jeklarskega trupa in šolski nadzornik v Garyju (Indiana), Wirt, ki je razkrl "revolucionarno zaroto" med člani Rooseveltovega "možganskega trupa", še ni končal svoje neumne vloge. S pomočjo v naprej instruiranega kapitalističnega časopisa so kapitalistični strategji z Wirtovo potozo že precej daleč uspeli.

Uredniški tintomazi so ga čitateljem predstavili za velikega patriota, ki je s svojim "dragocenim razkritjem ameriškim ustanovam neizmerno koristil."

Kadar kapitalisti govorijo o ameriških ustanovah, imajo v mislih pravico izkoriščanja in profite. Zato jim je izdajalec vsakdo, ki magari samo z besedami ogroža izkoriščevalni sistem.

"Patriotu" Wirtu so zagotovili moralno podporo razne postojanke Ameriške legije in njen department za amerikanizacijo, mnogi kongresniki in kajpada kapitalisti sploh. Fašistično gibanje v Ameriki, ki je sedaj še neizoblikovano, dobiva veliko bolj kapitalistično lice, kakor pa ga ima v Italiji ali v Nemčiji.

"Neameriške" predloge

Eden največjih izkoriščevalcev delavstva v jeklarski industriji je Ernest T. Weir, neizproučen sovražnik unij in delavskega gibanja vobče. On delavcem ne priznava nikahkih pravic, zato mu je vsaka predloga v kongresu, ki jo smatra, da je v prilog delavcem na stroške krvosesov, "neameriška".

Proti Wagnerjevi predlogi, ki jamči delavcem pravico organiziranja v unijah po svoji volji, se je patriot Weir razljutil toliko, da je skliceval v kapitalističnih krogih "patriotske" shode proti nji. Čas zato je ugoden, kajti v jeseni bodo volitve in poslanci ne morejo voditi kampanje brez denarnih sredstev. To je vzrok, čemu je socialna zakonodaja v ameriškem kongresu popolnoma zastala.

"Ljudstvu se predbro godi"

Richard Washburn Child je zastopnik ameriškega predsednika, ki je bil poslan v Evropo, da študira ekonomske razmere in poroča o njih svojemu šefu v Washington.

Prepotoval je precej dežel, študiral gospodarski položaj in govoril z ekonomii in državniki. Njegovo mnenje zdaj je, da je kriza v Evropi zato tolikšna, ker ljudje posebno v nekaterih deželah predobro žive. Znižati bo torej treba njihov življenski standard — pa bo narodna ekonomija ozdravljena, preračuni bodo balancirani in — vse bo dobro.

Pač čuden gospodarski večak, ta Rooseveltov zaupnik Richard Washburn Child.

E. ZOLA:

RIM

Poslovenil **ETBIN KRISTAN**

(Nadaljevanje.)

"Toda nikar ne zdvajajte, ljubi sin," je nadaljeval s toplim glasom. "Sicer imam le svoj glas; obljubujem Vam pa, da bom vpošteval izvrstno izjavo, ki ste mi jo dali. In kdo ve? Če je Bog z Vami, Vas reši, celo proti naši volji!"

To je bila njegova navadna taktika; načeloma ni nikdar gonil ljudi do skrajnosti s tem, da bi jih pošiljal brez upanja proč. Čemu bi pravil temu človeku, da je prokletstvo njegove knjige sklenjena stvar in da je edino, kar more storiti pametnega, to, da jo zataji? Samo divjak kakor Boecanera more še s plamenom jeze pihati v take ognjevite duše in jih goniti v upor.

"Upajte, upajte!" je smehljaje nadaljeval in se delal, kakor da namigava na neštete ugodne reči, katerih ne more povedati.

Pierre je bil globoko ginjen in se je čutil, kakor da je prerojen. Pozabil je celo na razgovor, ki ga je slišal, na častihlepno jezo, na mrčno besnost proti tekmeču, katerega se je bilo bati. In pa — ne bi li mogočini po močnih osebah duh nadomestiti sreče? Če postane ta mož danes ali jutri papež, in če je prav razumel — ne bo li to pričakovani papež, ki prevzame nlogo, da organizira nanovo cerkev združenih evropskih držav, duševno vladarico sveta? Ves ginjen se mu je zahvalil, se poklonil, in ga pustil sanjačočega pri odprtem oknu, kjer se mu je kazal Rim iz daljave, v sijaju jesenskega solnca dragocen in bleščeč kakor biser, kakor tiara iz zlata in dragega kamenja.

Bila je skoraj ena, ko sta mogla Pierre in grof Prada naposled sesti, da zajtrkujeta pri mali mizi restavracije, v kateri sta se dogovorila, da se snideta. Oba sta se vsled svojih opravkov zamudila. Ali grof je bil videti jako dobre volje, ker je uredil neprijetna vprašanja sebi in prid, duhovnik, ki je bil zopet poln upanja, se je pa prepustil dražestni radosti življenja v milini tega zadnjega legega dneva. Zajtrk v veliki, svetli, modro in rožnato poslikani, v tej letni dobi povsem samotni dvorani, je bil torej jako prijeten. Amorete so švigale preko stropa, krajine, ki so iz daljave spominjali na rimske gradove, so krasile stene. Uživala sta same sveže jedi in pila tisto vino iz Frascatija, ki ima ognjeviti okus po zemlji, kakor da so nekdanji ognjeniki zapustili grudi nekaj svojega ognja.

Razgovor se je dolgo sukalo okrog albanških gora, ki se dvigajo v blagi dražesti nad ravnino rimsko kampanjo in razveseljujejo oko. Pierre, ki je napravil klasični izlet iz Frascatija v Nemi, je bil še ves očaran in je govoril o njem z ognjevitimi besedami.

Ko sta potem vstala, da bi popila kavo na terasi, je krenil razgovor na drugo pot.

"Nocoj je sprehajal pri knezu Buongiovanniju; ali ga mislite obiskati?" je vprašal grof. "Za tujca bo zanimivo, pa bi Vam svetoval, da ne zamudite prilike."

"Da, vabilo imam," je odgovoril Pierre. "Prijatelj, gospod Narcisse Habert, ataše pri našem poslanstvu, mi ga je pribavil in me ima uvesti."

Resnično, tistega večera je imela biti v palači Buongiovanni na korzu slavnost, paradni sprejem, kakršni se odigravajo le po dvakrat ali trikrat tekem zime. Pravili so, da prekosi nocojšnji večer vse dosedanje, kar se tiče sijaja, ker bo prirazen v proslavo zaroke Cecilije, male princesinje. Knez je nenadoma, ko je bil oklofutal hčer in se sam izpostavil nevarnosti, da ga zadene kap vsled strašnega napada jeze, vpricho mirne in blage trme mladega dekleta odnehal. Privolil je njeni poroki s poročnikom Attilijem, sinom ministra Sacca, in po vseh rimskih salonih, v beli in v črni družbi, je bilo tega vse navskriž in narobe.

Grof Prada se je zopet razveselil. "Oh, zagotavljam Vam, da doživite krasno igro! Vzhičen sem zaradi svojega dobrega bratrance Attilija; zakaj v resnici je jako pošten in dražesten fant. Za nič na svetu ne zamudim vstopa svojega ljubega strica Sacca, ki je končno snel listino, poljedelskega ministarstva s kljake, v antično palačo Buongiovanni. To bo resnično izreden in krasen pogled. Moj oče, ki smatra vse z resne plati, mi je pravil, da zaradi tega vso noč ni zatisnil očesa."

Obmolnil je, ali takoj je zopet nadaljeval: "Cujte, pol treh je že; pred peto ne dobite nobenega vlaka več. Veste li, kaj bi morali storiti? Z menoj se vrnite z vozom."

Ali Pierre se je branil. "Ne, ne! Prav lepo se Vam zahvaljujem, ali kositi moram s svojim prijateljem Narcissom, pa ne smem zakasnit."

"Ej, saj ne zakasnite, nasprotno! Ob treh se odpeljeva in pred peto bova v Rimu. Dražestnejše voznje ni v somraku, in obljubujem Vam prekrasen solnčni zahod."

To je bilo tako priporočljivo, da je duhovnik, ki ga je toliko ljubeznosti in dobre volje popolnoma pridobilo, moral sprejeti. Preživela sta torej jako ugodno uro v razgovoru o Rimu, o Italiji in o Franciji. Za trenotek sta se še enkrat povzpela do Frascatija, kjer je hotel grof govoriti še z nekim podjetnikom, in ko je ura bila tri, sta se odpeljala, gugajoča se na mehkih blazinah viktoriaje. Konja sta šla v lahkem diru. Resnično, ta povratek v Rim skozi neskončno golo Kampanjo, pod širnimi jasnimi nebom ob čudežnem večeru, najlepšem vseh jesenskih večerov, je bil krasen.

Ali najprej je morala viktoria v ostrem diru navzdol po frascatskem klancu, venomer skozi vinograde in oljčne gaje. Tlakovana cesta je bila slabo obljubena; videti je bilo k večjemu, nekoliko kmetov s starimi klobuki, bel mezeg, pa kakšen vozček, ki ga je vlekel osel. Le ob nedeljah se oživljajo vinske trgovine in prihajajo rokodelci, da povzijejo po okoliških hišicah v miru nekoliko kozjega mesa. Na nekem cestnem ovinku je bil monumentalni vodomet. Cela čreda ovac je prihajala po cesti in zaprla za trenotek kočiji pot. Ali v ozadju prožnega valovja neskončno rdeče kampanje se je venomer kazal oddaljeni Rim v sinjem večernem sopolu, in čim nižje je prihajal voz, tembolj se je zdelo, kakor da se mesto pogreza. Prišel je trenotek, ko je bilo v enaki črti s horizontom le še kakor tenka siva proga, na kateri je le nekoliko od solnca obsijanah pročelij kazalo belkaste pege. Potem se je pogreznilo v zemljo, utonilo je pod sličnim valom neskončnega polja.

Kočija je drdrala po ravnini in je pustila albanske hribe za sabo, med tem ko se je na desni in na levi in na nasprotni strani razpelo morje pašnikov in straišč. Naenkrat je zaklical grof, ki se je bil nagnil iz kočije:

"Ej, poglejte vendar, tu dol, pred nama, gre najin današnji mož, Santobono v lastni osebi. To je korenjak, kaj? Kako korakal! Moja konja ga bosta komaj dohitela."

Tudi Pierre se je sklonil iz voza. Da, to je bil župnik od cerkve S. Maria dei Campi v svojem dolgem, črnem talarju, velik in grčast, kakor s sekiro obsekan. V prosti svetlobi jasnega rumenkastega solnca, ki ga je preplavljala, je bil enak ostri pegi črnica in je šel s tako pravilnim, težkim korakom, da je bil videti kakor stopajoča usoda. V desni roki je nekaj nosil — predmet, ki ga ni bilo prav razločiti.

Ko ga je voz naposled dohitel, je Prada ukazal vozniku, naj vozi bolj počasi, pa se je začel razgovarjati.

"Dober dan, abbe! Kako je kaj?"
"Prav dobro, gospod grof! Hvala lepa!"
"Kam pa hitite tako junaško?"
"V Rim grem, gospod grof."
"Kaj, v Rim? Tako pozno?"
"O, skoraj tako hitro bom tam kakor Vi. Pot me nič ne plaši; denar bo lahko prislužem."

Nobenega koraka ni zamudil. Komaj da je obrnil glavo, korake pa je podaljšal ob koleseh. Prada se je razveselil in je tiho dejal Pierru:

"Čakajte, zabaval naju bo."
Potem pa je glasno dodal:
"No, če greste v Rim, abbe, pa prisedite. Saj je še prostora za Vas."
Santobono je takoj sprejel vabilo in se ni dal prositi.

"Z veseljem! Tisočkrat Vam hvala. . . Sveda je boljše, če človek ne obrabi škornjev."
(Dalje prihodnjič)

NOV "DEMOKRAT"!

Časopisi v Chicagu so dobili telefonično sporočilo, da je prišel v zoologični vrh v Lincolnovu parku mlad "demokrat", ki bo zanimal častnike fotografre in potem tudi čitatelje. Prišli so, in tukaj je slika novega "demokrata".

Detroitska komunistična trdnjava po petnajstih letih razsuta

(Konec.)

Zdaj pa si oglejmo voditelje, ki so bili na čelu bojovne komunistične fronte. Glavni tedanji vodja Fr. Novak je bil po zaslugi S. Ziniča izrinjen iz odbora pri "Radniku" in končno izključen iz komunistične stranke. "Delavec" je prenehal. Danes se Fr. Novak roga vsem skupaj. Zivi še v Detroitu, toda jugoslovanske javnosti se ogiblje.

Ziniča so v teh bojih denuncirali, da je prišel sem nepostavno. Bil je deportiran v sovjetsko Rusijo. A. Krznarich, ki je bil precej časa potem glavni komunistični vodja v Detroitu ni imel velik vpliv med Hrvati in Srbi, je prišel tudi v nemilost. Drugi vodje v detroitski komunistični trdnjavi so bili Dobijaš, Čičić, F. Kraina, J. Latin in J. Rimac.

L. 1930 je kom. stranka uvedla preiskavo v upravi Radničkovega doma, ki so jo tvorili Dobijaš, Čičić in Krznarich. Celotajnik komunistične stranke je posegel v to preiskavo, ki je ugotovila, da je knjigovodstvo tako slabo, da je nemogoče dognati, če so bile izvršene direktne povere. Ugotovili so le, da so bili dohodki za tiste čase precejšnji, dom pa je kljub njim zagazil na prag bankrota. V odajanju del za predelavo Radničkovega doma je nekdo prejel komišen — o tem so bili prepričani — ni pa bilo nikakih dokazov. Za vse te nerednosti in slabo vodstvo je bil moralno in gospodarsko odgovoren omenjeni upravni odbor. Do te afere so bili najrevolucionarnejši komunisti. Na sejah in na shodih so dolžili socialiste izdajstva korupcije in vseh mogočih zločinov. Danes so vsi trije pozabljeni.

Ostala je še zadnja trojica — J. Latin, J. Rimac in F. Kraina. Marsikateri čitatelj Proletarca se spominja teh imen. Vzemimo najprvo F. Kraino, ki je svojetčasno ustanovil nekakšen odbor za zrušenje "socialistične mašine" v S. N. P. J. Zaradi svojega provokativnega početja ga je večina članstvu društva št. 121 SNPJ na porotni obravnavi spoznala krivim in ga izključila iz jednote. Kraina se ni podal. S pomočjo zaveznikov v SNPJ in zunaj nje je organiziral obrambo in kampanjo. Boj se je nadaljeval. Apeliral je od instance do instance v SNPJ, končno še na splošno glasovanje, ki je potrdilo izključitev. Še danes sem prepričan, da je bil Kraina skozi ves ta boj samo orodje jačjih komunističnih vodij, ki so bili pripravljani žrtvovati tudi svoje najljubše člane na oltarju intrig in zavratnosti.

Poglejmo James Latina. Bil je eden najenergičnejših komunističnih bojnikov v društvu št. 121 proti socialistom. Bil je delaven komunističen agitator. Udeležil se je vsakega pohoda in demonstracij.

Dne 7. marca 1931 je bil v demonstraciji pred Fordovo tovarno, kjer so zahtevali delo ali kruha, težko ranjen, štirje delavci pa so bili ubiti. Poleg Latina je bilo obstreljenih tudi nekaj drugih. Vse priznatične stranke, "Delavec" je pranje Latinu za njegovo vztrajnost in pogum v takih bojih.

Aprila meseca 1931 sta Latin in Rimac na seji federacije predlagala resolucijo, ki je določala, da naj se sprejme v SNPJ za člana vsakega, ki je zdrav, neglede na polit in plem. Tako bi smeli pristopiti tudi črnici; Rimac in Latin sta argumentirala, da so oni tudi ljudje, in da jim bi zaradi črne polti ne smeli zapreti vrat.

Zdaj pa naenkrt izvemo, da sta bila ta dva komunistična borca in prijatelja črnecv izključena iz svoje stranke zaradi "belega šovinizma". Branila sta se uposliti črnca v Radničkem domu, dasi jima je stranka to ukazala. Vsi komunistični voditelji v jugoslovanski komunistični trdnjavi v Detroitu so bili ob enem ali drugim času pred tribunali svoje stranke sojeni in obsojeni.

Pomislite: v SNPJ sta se borila za določbo, ki naj bi odprla tudi črnecem vrata v jednoto, iz svoje stranke pa sta izključena, ker "nista marala črnecv". Kako se to vjema? Kje je logika?

Proti ljudem, ki sem jih tu navedel, nimam nikake mržnosti. Tega ne pišem, da jih bi črnili, ampak da osvježim dejstva v prid čitateljev Proletarca. Kadar je prilika, se z omenjenimi komunisti in ekskomunisti snidem, si prijateljsko sežemo v roke, toda v taktiki smo se razšli in na sejah se borili, kakor da odločujemo o usodi vsega sveta.

Kaj bodo počeli sedaj ti poslednji vodilni komunistični borci, ki so bili kaznovani? Ali gredo tudi oni v pozabljenje? Upam, da ne.

Tudi med Slovenci jih je bilo nekaj, ki so rekli, da so komunisti. Mislim, da se ne motim, če rečem, da ni danes med našim narodom v Detroitu nikogar, ki bi bil še član kom. stranke. Take, ki so komunisti z jezikom, pa še najdete.

Ko gledam nazaj na več ko desetletje bojev, v katerih sem moral požreti marsikako psovko in klofuto, na boje, ki so dražili živce in zapravljali energije — se vprašam: Ali

Dne 22. aprila vsi na zborovanje v Sheboygan, Wis.

Sheboygan, Wis. — Da je Prosvetna matica JSZ kulturna ustanova, da stori ta ustanova veliko koristnega dela na kulturnem in političnem polju pred našim delavskim narodom, tega mislim ni potrebno še posebej povdarjati.

Organizacije včlanjene v Prosvetni matici obdržujejo zdaj v tej zdaj v drugi naselbini od časa do časa konferenice za določena okrožja, na katerih se razpravlja o važnih problemih za korist in napredek bednega delavstva.

Organizacije včlanjene v Prosvetni matici za illinoisko in wisconsinsko okrožje, bodo imele svojo konferenco v Sheboyganu v nedeljo 22. aprila ob 9. dopoldne v Fludernikovi dvorani na 835 Indiana Ave. Ta konferenca bo izredno važnega pomena. Poleg izobrazovalnega in kulturnega dela, bo imela na dnevnem redu tudi ekonomsko vprašanje današnjega proletarijata, katero pretresa ves svet.

Mnogokrat smo slišali staro pesem, od nevednih ljudi, da kapitalizem mora eksistirati, ker je kapital edini, kateri daje delavcu zaslužek — zaslužek za borni obstanek in nič več. Marsikateri delavec in delavka, kateri je pel še večeraj to pesem, je prišel danes do spoznanja, da mu daje kapitalist zaslužek le toliko časa, dokler ima od delavca sam dobiček. Toda žal, da imamo takih ljudi, kateri še danes pojejo gornjo pesem in hlinijo svojo pokornost delodajalcem za borni kos kruha še mnogo, pa bilo med našim kot drugimi narodi. Sele takrat, ko mu kapitalist odvzame poslednji kos kruha, šele takrat je pripravljen protestirati proti kapitalističnem tiranstvu. Tedaj prestane biti tisti dober in potreben kapitalizem. Šele tedaj postane v njegovih očeh kapitalizem krvoločni tiger, kateri mu ogroža življenje in ga peha v pogubo.

Zavedno delavstvo se izobrazuje potom svojih kulturnih ustanov, s pomočjo izobrazbe se združuje politično in strokovno, ter s tem oboroženo stopa v boj zase in za nevedno maso proti kapitalističnemu tiranstvu. Sedanji sistem je danes bolj ko kdaj poprepj, največja nevarnost, tako nevedni kot zavedni, a ne dovolj močno organizirani delavski masi. Tira jo v popolen, strašen pogin vsled bede in pomanjkanja.

Vstop na to važno zborovanje Prosvetne matice je prost vsakemu somišljeniku, rojaku in rojakinji. Pridite vsi na to zborovanje, da boste slišali o delovanju zavednih delavcev-borcev za boljšo bodočnost zatiranih in nevednih.

je bilo potrebno? Ni bilo, ampak v človeški naturi tudi ni, da bi se podal brez boja. Če bi bili delali združeno, bi koristilo skupno delavski stvari. Toda če nismo prej, ni rečeno, da nikoli ne bomo. Mi nimamo vzroka, da bi kaj obžalovali. Dejstva, ki sem jih tu navedel, to potrjujejo.

Delavci, skrajni čas je, da se organiziramo v socialistični stranki, ki je skozi vso to dobo dokazala, da je v borbi za ljudske pravice in socialističnem edina iskrena delavska politična organizacija.

Anton Jurca.

Klub št. 235 JSZ priredi v počast posetnikov konferenice bogat program v isti dvorani ob 7:30 zvečer. Na programu bo igra enodejanka "New Deal" — prizor iz sedanjega časa. — Govornik Joško Oven nam bo pojasnil, kaj pomeni za delavca razupita NRA. Nastopil bo mešan zbor "Danica" in "Am. Slovenka". Na programu bodo še druge zanimive in važne točke. Po programu ples. Vstopnina k temu obširnemu sporedu je samo 25c za osebo.

Pridite v nedeljo 22. aprila vsi dopoldne in zvečer v Fludernikovo dvorano, kjer boste deležni dobrega poudka in duševnega razvedrila.

Odbor.

Joško Oven in John Rak bota govorila o agitacijskem delu

Chicago, Ill. — Na prihodnji seji kluba št. 1 v petek 27. aprila zvečer bosta referirala o agitacijskem delu v JSZ sodruga Joško Oven in John Rak.

Ste že poslali naročnino za "Majski Glas"?

Ako še ne, storite to nemudoma, kajti tiskali bomo le malo izvodov več, kakor bo naročenih do 20. aprila.

Prispevki za kritje stroškov "Majškega Glasa"

I. IZKAZ.

DETROIT, MICH. Milan Kokanovich 80c; P. Ocepelj 50c; po 30c: Joseph Klarich, Frank Kuhovski, Thomas Petrich in Kattie Petrich, skupaj \$2.50. (Poslal Joseph Klarich.)

STRABANE, PA. Louis Humar (Bentleyville) 50c; po 30c: Jos. Progar, Marko Tekavec, John Terčelj in Frank Dernik; po 5c: Frank Samša, John Progar, John Klich, John Zigan, Anton Smrekar in John Podboy, skupaj \$2. (Poslal John Terčelj.)

CLEVELAND, O. Vincent in Rosie Jurman \$1.00.

RELIANCE, WYO. John Porenta \$1.00.

WEST MINERAL, KANS. Po 10c: Martin Oberian, John Brezovar, Ignac Cerne, John Stopar, Anton Potočnik in John Marolt; po 5c: Josephine Lesjak, Anna Gobetz, Vincent Zalokar, Frank Jugg in Marta Bambič, skupaj 85c. (Poslal John Marolt.)

DETROIT, MICH. Katy Stimac 80c.

RED LODGE, MONT. Neimeno van 80c.

CHICAGO, ILL. Minka Aleah 25c; Mike in Gertrude Zorko 30c; Anton Trojar 5c, skupaj 60c. (Nabrala Mrs. K. Macarl.) Frank Omaha 30c. Skupaj \$60.

CHICAGO, ILL. Po 5c: Frances Vreček, Frank Horvat, Julia Kukman, Frances Stefancic in Frank Bieck, skupaj 25c. (Nabrala Jennie Ladstatter.)

WOODWARD, IA. Anton Ausich 20c.

ARMA, KANS. Anton Sular 20c.

WEST FRANKFORT, ILL. Frank Jeech 10c.

CICERO, ILL. John Bartol 5c. Skupaj v tem izkazu \$10.65.

Ali ste naročnino na Proletarca že poravnali?

FENC'S
RESTAVRACIJA IN
KAVARNA
2609 So. Lawrence Ave.
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382
Fristna in okasna domača jedila
Cene zmjerne. Postrežba točna.

SHEBOYGAN, WIS.

V NEDELJO 22. APRILA 1934

konferenca klubov JSZ in druš. Prosvetne matice

Klubi in društva v čikaškem, milwauskem, waueganskem in sheboyganskem okrožju, pošljite zastopnike.

Konferenca se prične ob 10. dopoldne v Fludernikovi dvorani.

ZVEČER V ISTI DVORANI SHOD.

Slovenski govornik **JOŠKO OVEN**.

DELAVCV V SHEBOYGANU, UDELEŽITE SE TEGA SHODA VSI!

KLUBOM IN DRUŠTVOM

KER želite svojim priredbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

Dne 28. in 29. aprila vodijo vsa pota v Power Point, Ohio

Power Point, O. — Akoravna so združili Zlemberger, Snoy, Ambrozich in drugi oplaševali in vabili na našo konferenco in veselico, je potrebno, da ob tej priliki podamo še nekaj pojasnil.

V soboto 28. aprila bo veselica za udeležence konferencie in drugo občinstvo. Naslednji dan v nedeljo 29. aprila pa bo zborovanje ali konferenca za opolnovečanje JSZ in Prosvetne matice. Pričakujemo, da se je udeležijo poleg zastopnikov tudi drugi člani in sodelavci.

Veselica v soboto in zborovanje v nedeljo 29. aprila se bo vršilo v Kaplinski dvorani.

Naj tudi omenimo, da naša zela veselja, ker se bo vršila konferenca v naši naselbini. Zastopniki in drugi udeleženci, ki pridejo sem iz različnih naselbin, bodo dobrodošli v naši sredi. Skušali jim bomo postreči v svoji najboljši moči.

Pričakujemo, da bo to ena najzanimivejših in najkonstruktivnejših konferenc, kar smo jih še imeli v tem okrožju.

Pennsylvanska Konferenca JSZ je izvolila na svojem zborovanju 25. marca na Syganu dva zastopnika, ki prideta na našo zborovanje, namreč s. Jacoba Ambrozicha in John Terčelja.

Apeliramo tudi na naselbine, oziroma na klube JSZ in društva Prosvetne matice v severovzhodnem delu države Ohio, da pošljejo zastopstva na to zborovanje. V omenjenem delu je Cleveland in sosedna naselbina, dalje Barberton, Girard itd. Vabimo jih ne samo na konferenco nego tudi na veselico 28. aprila.

Naša naselbina je nekako v sredi med temi okrožji. Naselbina Piney Fork, ki ji je v tem okraju najbližja, je oddaljena 50 milj. Pennsylvansko in clevelansko okrožje sta nekoliko bližja.

Tu je kašipot za one, ki pridejo iz vzhodnega Ohia: Peljite se po Route 7 na severno stran ob reki Ohio. Tako ko pridete skozi mesto Wellsville, krenite na levo, Route 45, in vozite 8 milj, pa boste na cilju. Vprašajte za

VSESTRANSKO PRIROČNA POLITIKA

Iznajdljivi rojaki menjajo "prepričanja" kakor srajce

V soboto 7. aprila ob 11. zvečer sem stopil k radiu, da čujem "Prešerna", ki je bil oglašen, da bo pel na postaji WSBC. To je mala postaja, ki služi gotovi sosesčini v Chicagu v reklamne svrhe. V tej pol ure je pel "Prešeren", vse drugo vmes pa je bilo oglašanje demokratskih kandidatov.

Vprašal sem se: "Kaj se je zgodilo s tistim pevskim zborom "Francetom Prešernom", ki je še pred par leti tako vneto trdil, da je "pravi delavski pevski zbor". Ko sem poslušal ob radiu glas "anuncer-ia", ki je v hrvaščini oznanjal "Prešerna" in ob enem rotil rodjake Slovence, Hrvate in Srbe, da naj v imenu sloge in edinstva svoga naroda glasujejo za demokrate, in to za uradne ali "regularne" demokrate (oni namreč najbolje plačajo), sem si odgovoril: "Nema ga više!" Tudi Japič — se mi je zdelo — se je oglašil. Le kaj se je zgodilo z njim? Včas — so pravili — je bil komunist in v komunističnem glasilu je bil celo označevan za urednika "Radnika". Zdaj pa pomaga delati štafazo čikaškim "tammany" političnom.

Dan pozneje je gostoval "Prešeren" na koncertu katoliškega pevskega zbora "Adria" v dvorani šole fare sv. Stefana. In pred tedni je bil oglašen, da bo pel na priveditvi v prid žumberške grško katoliške župnije.

Izgleda, da so oportunisti, ki jim je "political job" edini cilj, omrežili že precej rojakov v Chicagu, katere porablja za svojo lestvo. Zadnjič so se pehali v agitaciji za "regularni demokratični tiket" in nekateri so pri tem tudi nekaj zaslužili. Zdaj, ko so "zmagali", so lahko veseli. Ampak od samega veselja tudi ni mogoče živeti, dela pa je za naše ljudi čezdalje manj. Preklicani demokrati! Izvolili smo jih, in pehamo se zanje, demokratični klub smo ustanovili, zato da bi naši ljudje dobili delo, a zdaj vidimo, da je služb celo za čebe. Nemce Poljake in šandinavce premo. Le tu in tam vzamejo kakega Hrvata v manjvredne pozicije, in včasih za nameček še Slovence povrh. Zdaj pa bodimo vsi skupaj hvaležni demokratom, "ker dajejo delo", da bomo kakor tista mama, ki je pisala iz Senturja sinu na Butler St. v Pittsburgh:

"...In nazadje še prav lepu pazdravim tistga gaspuda, k t'je dev dav."

William B. Laurich je pri primarnih volitvah kandidiral na republikanskem tiketu za državnega senatorja v svojem okraju. Prirejali so mu agitacijske "partije" in "bunko" partije, oglašali so ga po radiu in končno je tudi sam prišel pred mikrofoni in je povedal tole (spisan govor je tu priobčen z vsemi napakami v originalu):

Dragi rojak in rojakinje: V sobota, 7. Aprila 1934 so prejeli moji rojaki in rojakinje pismo podpisano od raznih Slovencev, ki so pa to pismo podpisali z izrecnim namenom, da pomagajo Slovenskemu kandidatu, ne pa kakemu drugemu kandidatu.

Da boste vso zadevo dobro razumeli, naj vam pojasnim sledeče:

Bili so časi, ko nisem verjel, da so Slovenci med Slovani drugi najkulturnejši narod. Danes sem prepričan, da so ne samo to, ampak tudi silovito praktični politikanti. Politiko so si prikrojili, da jo raztezajo kakor niti iz kavčuka. Program si v politiki določajo po razmerah. V Clevelandu so za narodni park, zdaj, ko ni več služb, v Chicagu pa se še troštamo služb. Nekateri (nekateri) so jih dobili — dobre službe namreč na stroške reliefa. Mogoče dobimo sčasoma tudi kakega narodnega pometaća, in če bo šlo po sreči, bomo urinili koga za poli-

caja. Kakšna čast bo to za naš narod!

Odprl sem radio in oznanjevalci ravno pripoveduje o izgrelih brezposelnih. Kmalu za njim je bil predstavljen za govornika neki poslanec, ki je pravil, da je brezposelnih še zmerom toliko, da ne vedo koliko: eni trdijo, da osem milijonov, drugi, da dvanajst milijonov. In krize še ni konec, je pravil, davki bodo večji, in nič se še ne ve, kako bo končala ta mora.

To mi je bilo neprijetno poslušati. Brskal sem po papirjih na stojalu in vmes sem našel dopisnico. Tajnik demokratskega kluba na zapadni strani me roti in vabi, da naj pridem na sejo. Pivo in sandviči bodo zastoj, je omenil. Pogledam na datum: "Saj to je nocoj," sem veselo vzkliknil, in odšel na sejo. Vse lepše je biti vsestransko in kar takele pri pivu in sandvičih politični, kot pa se ukvarjati s problemom, ali je brezposelnih osem, ali dvanajst milijonov. "Pij," me je zdrnil rojak iz zatopljenosti, "še poln sod ga je v kotu!" — Pika.

"Sava" poje na koncertu

Chicago. — Prvi maj, svetovni delavski praznik, ni več daleč. Tudi praznovanje tega praznika je blizu. V Chicagu se pripravljamo na prvomajске manifestacije na več frontah. Narodnostne skupine, vključivši nas pri klubu št. 1 in njegovemu pevskeemu odseku "Savi", bodo Prvi maj praznovali večinom v nedeljo 29. aprila, na delavski praznik zvečer pa se pridružimo skupni manifestaciji v Masonic Hall na Dearborn cesti v "looptu".

Savani se prav pridno pripravljajo na praznovanje Prvega maja s koncertom in kratko igro "Stric Gasper". Program bo otvoren z "Internacionalno", nakar sledi druge skladbe mešanega zbora. Tudi kvartet bo nastopil, dekleta in fantje od mladinskega kluba pa tudi nekaj pripravljajo (menda par angleških pesmi, kar bi pa moralo ostati tajno).

Kdor bo hotel slišati "Sava", bo moral priti na koncert, ker je radijska postaja v SNPJ dvorani nekaj polomljena. Nekateri pravijo, da je to škoda, ker bi "Sava" morala zopet nastopiti v radiu. Upamo, da ste se že odpočili da jo pridete poslušati na ta koncert in prvomajsko praznovanje. Če se še niste, je bolje, da to storite, ker program bo lep luškan in krater — okrog dve uri. Po programu bomo pa plesali ob zvokih Kochevarjeve godbe v gornji dvorani ali pa valčke in polke v spodnji dvorani, kjer bodo igrali Benčanovi fantje. Vse skupaj vas bo stalo le 40 centov, če si nabavite vstopnico v predprodaji. Glavno je pa, da se vidimo na ta dan, v nedeljo popoldne 29. aprila in dostojno proslavimo naš praznik. Sava vam bo hvaležna za naklonjenost in skrbela, da vas še mnogokrat razveseli. — Savan.

Slabi plačniki

Izmed številnih držav, ki so zadolžene v Angliji, je 58 takih, ki so prošlih par let do cela prenehale plačevati svoje obveznosti.

Zniževanje rojstev

Rojstva skozi to krizo zelo nazadujejo. Odstotek rojstev v Chicagu je bil lani polovico manjši kakor pa l. 1901. Statistika zdravstvenega urada izkazuje, da je bilo lani 13 rojstev na vsakih tisoč prebivalcev, l. 1901 pa 26,3.

Ali ste naročino na Proletarca že poravnali?

Kdor je socialist le v besedah, ni socialist.

ZA NOVO "PRIPRAVLJENOST"

Dne 6. aprila, na dan sedemdesete obletnice, ko so Zed. države stopile v svetovno vojno, so se vršili v vseh ameriških mestih socialistični shodi proti vojni in militarizmu. Tudi radikalni dijaki na vseučiliščih so priredili demonstracije. Na drugi strani pa je imela parade Ameriška legija in armada Zed. držav, da opozore javnost na potrebo "boljše pripravljivosti". Tako so se "pripravljali" tudi pred letom 1914. Posledic grevalike "pripravljivosti" ne bo kapitalistični svet nikdar prebolel.

IZ ZAPISNIKA SEJE ODBOROV JSZ

Seje odborov JSZ dne 6. aprila 1934 so se udeležili Filip Godina, Donald J. Lotrich, Josko Oven, Fred A. Vider, Fr. Zaitz, John Kopach, Vinko Ločniškar, Angela Zaitz, Anton Garden, Ivan Molek, John Rak in Charles Pogorelec.

Pozneje je prišel tudi Blaž Novak. Za predsednika seje izvoljen Josko Oven. Zapisnik orednejše seje sprejet kot predložen.

Dopisi. — S. tajnik Pogorelec prečita pismo mladinskega odseka JSZ v Detroitu ki želi, da postane angleški poslušajoč klub JSZ v Detroitu in ne samo odsek, kakor je zdaj.

John Rak, ki je bil nekdanji v Detroitu na agitaciji, in se je udeležil tudi dveh se se stanov s sodrugi, poroča, da so o tem razmišljali in po raznih pojasnilih je mladinski odsek odstopil od svoje aplikacije za separaten klub.

Garden in Godina sta menila, da bi ustanavljanje angleško poslušajočih mladinskih klubov JSZ bilo koristno za naš pokret in brez škode za slovenske klube. F. Zaitz pravi, da je to vprašanje, o katerem naj razpravlja prihodnji redni zbor JSZ septembra t. l., ker sedanja pravila take letitve ne dovoljujejo. Omenil, da je kvarno deliti mlade člane od starejših, kajti če ne dobimo v klube starejših članov vedno nekaj novih mladjših moči, zapadejo stagnaciji. Danes, ko prehajajo naši klubi na čezdalje večje polje aktivnosti, bi bilo še posebej potrebno, da se vežbajo v njih tudi člani iz vrst ameriške slovenske mladine.

Garden omenja, da so pravila take organizacije kakor je naša, lahko elastična. Če niso, jih je treba spremeniti, bodisi na zboru ali z referendumom. On ne smatra, da bi separaten mladinski klub ne bili koristni. Vprašanje je le, če bi jih stranka dovolila.

Vinko Ločniškar, ki je bil dne 1. aprila v Detroitu na prireditvi tamkajšnjih klubov, pravi, da bi detroitska naselbina lahko imela veliko več aktivnosti v področju klubov JSZ, če bi bilo več sodrugov

za delo in ako bi bil princip sodelovanja bolj upoštevan. Tako pa je mnogo indiferentnih, pa tudi osebne razprtije veliko škodujejo.

Josko Oven navaja, da je bila detroitska naselbina na polju socialističnega agitacijskega in kulturnega dela pred leti na prvem mestu v našem gibanju, in se nadeja, da to spet postane. Detroit je bil v tej krizi izredno prizadet in o ima pač svoje posledice tudi v naših organizacijah.

John Rak poroča, da je s sodelovanjem sodrugov obiskal večer naročnikov, ki so mu obnovili naročnino. Pravi, da je bil ta poset uspešen, in priporoča da se jih bi podvezelo imveč v razne naselbine.

Nato Fred A. Vider v splošni razpravi o delavskem pokretu navaja, koliko konfuznih misli je med delavstvom. J. Oven pravi, da so aktivnosti tu in tam ponehale, ker imajo sodrugi družine, za kare morajo skrbeti, pa nimajo več toliko časa za agitacijo, kakor čokler so bili samiki. V marsikakem slučaju je bila ženska tudi nasprotna temu delu in mož se ji je radi miru udal.

Angela Zaitz meni, da se preveč nazadnjaštva pripenja na ženstvo. Kjer je nastala nlačnost in stagnacija v pokretu, so možki zanjo več krivi kakor ženske. Marsikak av (Nadaljevanje na 5. strani.)

Dr. ANDREW FURLAN
DENTIST
Phone: Canal 9694
1858 W. CERMAK RD.
CHICAGO, ILL.
Office hours:
9-12 A. M.; 1-5 and 6-8 P. M.
Thursday, Friday and Saturday
all day and evenings.
Waukegan office at
424-10th St., Tel. Ontario 7213
Monday, Tuesday and Wed. till
noon. Sun. by appointment only

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.
Tel. 1475

ZA LIČNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

\$1

Za vaš stari kavini lonec

pri nakupu tega "Silex Coffee Maker"

Da pojasnimo velike prednosti električnega Silex kavinega izdelovalca — izdelan iz Pyrex stekla — smo poverjeni, da napravimo to darilno dovolitev za imeno.

Samo za kratek čas je vaš stari kavini lonec vreden za vas dolar. Zelimo, da bi vedeli, kako lahko je uporabljati Silex. Hočemo, da se prepričate, kako ekonomično morete skuhati dobro kavo vsak čas. Zato vprašajte za brezplačno demonstracijo na domu.

Silex izključuje vsako uganibanje. Vsakdo je izvedenec s Silexom. Rabi manj kave in je lažji, hitrejši in cenejši. Izdelan je iz slavnega Pyrex stekla in kava pripravljena v steklu vam daje nov okus.

Znižan od \$7.95 se zdaj ta model prodaja samo za \$6.50. S to izredno ponudbo lahko dobite popolnoma nov Silex za samo \$5.95 in vaš stari kavini lonec.

Vprašajte za lahki piščinji načrt. Malo naplavit, preostanek mesečno z vašim računom za elektriko. Da se keličo obresti in drugi stroški, se računata nekoliko višja cena za predmete na plačilne obroke.

COMMONWEALTH EDISON ELECTRIC SHOPS
Downtown — 72 W. Adams St. — 132 So. Dearborn St.
Telephone RANDOLPH 1200, Local 1227

4362 Broadway St. 4231 W. Madison St. 812 W. 63rd St.
2618 Milwaukee Ave. 4834 So. Ashland Ave. 2950 E. 92nd St.
4833 Irving Park Blvd. 3660 So. State St. 13116 So. Michigan Ave.

FEDERALNI KUPONI Z NAROČILI

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNÍ JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanovljete nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

IZ ZAPISNIKA SEJE ODBOROV JSZ

(Nadaljevanje s 4. strani.)
 gator je odpadel in za vzrok se navaja, da zato, ker so se poročili z vernimi ženskami, ki so jih odvrnile od našega dela. Čemu grajati tu samo ženske, in ne tudi moške, kajti o njih se lahko reče, da jim primanjkuje prepričanja, kadar se na tak način amaknejo.
 Oven izvaja, da se z omenjanimi o ženskah nikoli ne misli vseh žensk, kajti on prav dobro ve, da smo imeli in imamo v JSZ delovne, postrtovalne in sposobne sodružice.

selbino in trošijo svoja skromna sredstva, poleg pa vzorne skrbe tudi za družine. Vprašanje je, kako jim pridobiti sodelavce, ki bodo pomagali pri njihovem delu. Pravi, da je glede pennsylvanski klubov podrobneje navedel vzroke za takozvano pomanjkanje aktivnosti in nesoglasja v Proletarcu z dne 7. marca.
 O agitaciji in drugih problemih JSZ so govorili nato J. Rak, Godina, Lotrich, Garden, Oven in Pogorelec.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih pevskih zborov. Ako priredba vsega kluba ni vključena, nam sporočite.

APRIL.
NEWBURGH, O. — Koncert in predstava soc. pev. zbora "Delavec" v nedeljo 15. aprila v Slovenski delavski dvorani.
CHICAGO, ILL. — V petek 20. aprila shod v dvorani SNPJ, na katerem bo govoril Max Winter, bivši socialistični podžupan mesta Dunaj.
SHEBOYGAN, WIS. — Konferenca illinoiskih-wisconsinških klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 22. aprila v Fludernikovi dvorani. Zvečer javen shod istotam. Govornik Joško Oven.
POWER POINT, O. — V soboto 28. aprila veselica kluba št. 9 v prid vzhodnoohijske konference JSZ, ki se vrši tu naslednji dan.
WAUKEGAN, ILL. — Prvomajska proslava kluba št. 45 v soboto 28. aprila v Slov. nar. domu.
LA SALLE, ILL. — Prvomajska proslava kluba št. 3 in 4 v nedeljo 29. aprila v Slov. domu. Na programu govor in igra.
POWER POINT, O. — Konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice v nedeljo 29. aprila.
CHICAGO, ILL. — Koncert soc. pevskega zbora "Sava" in majska manifestacija kluba št. 1 v nedeljo 29. aprila v dvorani SNPJ.
SPRINGFIELD, ILL. — Prvomajska proslava s predstavo priredi klub št. 47 v Slov. domu v nedeljo 29. aprila.

PRITLIKOVCI ZA "CISTOKRVNOST" SVOJE "RASE"

Hitler in njegovi fašistični arijci niso edini, ki zahtevajo, da se v pleme, v tem slučaju v raso nemških arijcev, ne sme mešati tuje krvi. Na Ogrskem namreč agitirajo pritikovci za ohranitev svoje male "rase".

Zato zahtevajo, da naj se nihče izmed njih ne ženi z osebami, ki se jih ne more klasificirati za prave pritikovce. Na tej sliki je skupina pritikovcev, ki so vsi že nad 20 let stari, toda po velikosti so enaki 6 do 7-letnim otrokom.

NAŠA LETOŠNJA PRVOMAJSKA PROSLAVA

Milwaukee, Wis. — Skupna proslava delavskega praznika in pa tridesetletnice SNPJ bo pomenila to leto v milwaukeeju manifestacijo naprednega elementa naše naselbine. Ako bi živeli v normalnih časih in če bi nas ne tepla ta strašna gospodarska kriza, bi imeli v naselbini pač dve proslavi, ker že sam jubilej SNPJ nudi zadosten vzrok za veliko proslavo.

Dollfuss obmetavan z gnilimi jajci

V nedeljo 15. aprila so imeli fašisti v Grazu na štajerskem parado in shod, na katerem je govoril kancelar Dollfuss.

Takoj, ko je stopil iz aeroplana in se odpeljal v mesto, je videl, da je cesta pred njim rdeče pobarvana. To so storili socialisti ponocni. Na paradnike na so metali iz gnujce gnila jajca. Dollfussu ni sicer nihče zadel, toda nekateri iz njegovega spremstva so se zelo kremžili, ko so se razlila emulzivna jajca po njihovih lepih uniformah. Na shodu, ko je govoril Dollfuss, je razpohal bomba, ki sicer ni bila nevarna, toda je oddala mnogo dima in povzročila šum. Dollfussov govor je bil oddan tudi po radiu, toda slišal se je le to in tam kak stavek. Iz nepojasnjenega vzroka so bili ostali stavlki zadušeni. Oblast je uvedla preiskavo, da dožene, kateri nameščenci v radiu so zakrivilili "cenzuriranje govora načelnika vlade."

Upoštevač razmere, je odbor Milwaukee federacije društev SNPJ po vsestranskem razmotiranju sklenil povabiti tudi oba socialistična kluba, da združeno proslavimo poleg jednotinega jubileja tudi naš delavski praznik.

Tudi naši mladini bo nudil ta dan mnogo lepoga in poučnega. Predavanje pisatelja Adamiča je v prvi vrsti namenjeno naši mladini, da spozna deželo rojstva svojih staršev in da se seznanj z njihovimi ideali in njih težnjami. Proslava sama bo učila mladino spoštovanja do tega, kar so ustanovili in s težkimi žrtvami vzdržavali njeni starši. Spoznala bo tudi njih ljubezen do idealov razredno zavednega delavstva in se borila za pravice, proti tiraniji in nazadnjaštvu.

Idejo za take skupne prireditve, oziroma za skupno delovanje v tem oziru je sprožil pevski zbor "Naprej" s tem, da je povabil oba ostala pevška zbora naše naselbine na sodelovanje za skupne prireditve v bodočnosti, kar se je pokazalo zelo praktično in tudi koristno, ker ena sama organizacija nima upanja za uspeh ne v gmotnem in ne v moralnem oziru.

Seveda, če bi v naši naselbini ne vladale skoz zadnja leta vsled nesmiselnega razdora tako žalostne razmere, bi bil položaj popolnoma drugačen, toda pod danimi okoliščinami moramo pač računati s položajem kakršen je.

Prejšnja leta smo imeli lepo slovo v naselbini, ne samo na papirju, ampak dejansko. Predvsem so vsa društva tukajšnje podporne organizacije JPSZ sodelovala pri vsaki priliki složno z naprednim elementom. Ko se je začel po naselbini širiti duh nekakega narodnega šovinizma, ko so se mnogi, ki so nekdanji stali v naprednih vrstah, pustili premetati po gotovih sebičnih kričalih, je nastal razdor; društva JPSZ so začela hoditi druga pota in niso več, vsaj ne v popolni meri, sodelovala z drugimi, ki hodijo po potih napredka in se borijo v vrstah razredno zavednega proletariata.

Toda s tem še ni rečeno, da bodo razmere ostale take za vedno. Stotine je takih v naši naselbini, ki so prišli zadnje čase do spoznanja. Mnogi so spredvideli, da so bili napačnega mišljenja, da so presojali stvari z napačnega stališča. Sedaj je ležeče na nas samih, da pridobimo vse tiste, ki so bili nekdanji z nami, spet nazaj v naše vrste. Tudi v društvih JPSZ je še vedno veliko takih, ki so naprednega mišljenja in poznajo resnico; te se mora pridobiti, da nam poma-

gajo, da z nami vred delujejo za razčiščenje pojmov, za spoznanje resnice.
 Dne 29. aprila se bo torej vršila ta dvojna proslava v S. S. Turn dvorani. Ta dan bodo združeno nastopili vsi v naši naselbini, ki ljubijo resnico in svobodo, ki se borijo za lepšo bodočnost delovnega ljudstva proti nazadnjaštvu in temi. Zeleti je pač, da bi ta veliki dan pomenil dan splošnega preobrata za našo naselbino.
 Ko bo ta proslava končana, naj si merodajne osebe vzamejo za svojo nalogo začeti z agitatoričnim delom v društvih JPSZ, da se jih pridobi nazaj v naše vrste, da bo tudi ta organizacija, kot nekdanj, zvesta načelom svojih pionirjev stala v ospredju razredno zavednega delavstva in se borila za pravice, proti tiraniji in nazadnjaštvu.

Konvencija angleške neodvisne delavske stranke, ki se je vršila v Yorku, je s 126. glasovi proti 34. sklenila, da se ne bo pridružila moskovski internacionali. Debata o tem vprašanju je bila dolgotrajna in burna.
 Pred okrog letom dni se je izšla od angleške delavske stranke in s tem izstopila tudi iz delavske-socialistične internacionale. Logično bi bilo, da bi nato vprašala za združenje s komunistično stranko v Angliji, in mnogi člani so ji to predlagali, toda do zedinjenja ni prišlo, in zdaj je bil sklonjen tudi predlog za vstop v kominternu.
 Od kar se neodvisna delavska stranka bežila od delavske, ki je v Angliji med delavstvom glavni politični faktor, je I. L. P. zelo nazadovala.

Važno naznanilo za tiste, ki se udeležijo konference v Sheboyganu

Sheboygan, Wis. — Zastopnikom in drugim, ki se udeležijo konference klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 22. aprila v Fludernikovi dvorani, sporočamo, da je tukajšnji socialistični klub izvolil poseben odbor sodružic, ki imajo nalogo pripraviti obed za udeležence. Serviran bo proti mali odškodnini v isti dvorani, kjer bo zborovanje.
 Ker pa je potrebno, da ta odbor ve, za koliko oseb naj pripravi obed, ste prošeni, da se prijavite z dopisnico na naslov tajnice, ki je spodaj. Prosimo vas, da nam udeležbo naznanite najkasneje do sobote zjutraj, t. j. 21. aprila.
 Kolikor se jih bo priglasilo, za toliko oseb bo pripravljeno kosilo.
Frances Skruke, 930 Broadway, Sheboygan, Wis.

Novi svetniki

V teku prešlih sedmih mesecev je bilo v Vatikanu proglašeni ob velikanskih ceremonijah precej novih svetnikov. Zastopane so z novimi priprošnjiki v nebesih skoro vse večje dežele, med njimi tudi Zed. države.

Independent Labor Party v Angliji ne gre h komunistom

Konvencija angleške neodvisne delavske stranke, ki se je vršila v Yorku, je s 126. glasovi proti 34. sklenila, da se ne bo pridružila moskovski internacionali. Debata o tem vprašanju je bila dolgotrajna in burna.
 Pred okrog letom dni se je izšla od angleške delavske stranke in s tem izstopila tudi iz delavske-socialistične internacionale. Logično bi bilo, da bi nato vprašala za združenje s komunistično stranko v Angliji, in mnogi člani so ji to predlagali, toda do zedinjenja ni prišlo, in zdaj je bil sklonjen tudi predlog za vstop v kominternu.
 Od kar se neodvisna delavska stranka bežila od delavske, ki je v Angliji med delavstvom glavni politični faktor, je I. L. P. zelo nazadovala.

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdor želi prevzeti zastopstvo za najiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar brošure in knjige, naj piše vpravištvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu orobčene zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni priliki pridobivati naročnike temu listu. Pflvzprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za svoje glasilo Proletarec.

Ako je ime kakega zastopnika v sledečem seznamu izpuščeno, naj nam sporoči pa bomo imenik radevolje popravili.

- CALIFORNIA.**
 Los Angeles: Frank Novak.
 San Francisco: A. Leksan.
- COLORADO.**
 Liffon: Peter Zmorzlikar.
 Crested Butte: Ant. Slobodnik.
 Pueblo: Fr. Boltezar.
 Iomerset: Anton Majnik.
 Malsenburg in okolica: Frank L. Tomšič.
- ILLINOIS.**
 Chicago: Frank Zaitz, Charles Pogorelec, Anton Andres, Johnny Rak.
 Farmington: John Majdič.
 La Salle: Frank Martinjak, Leo Zevnik, Peter Banich.
 Malesby: Anton Udovich.
 Panama: Andrew Hersh.
 Peoria: Joseph Mrezar.
 So. Chicago: Max Marolt.
 Springfield: Anton Per, Jos. Ovca, John Goršek.
 Virdeu: Fr. Hershich.
 Waukegan in North Chicago: Frances Zakovšek.
- INDIANA.**
 Indianapolis: Frank Skufca.
- KANSAS.**
 Arma: Anton Sular.
 Gross: John Sular.
 West Mineral: John Marolt.
- MICHIGAN.**
 Detroit: John Zornik, Albert Naprednik, Peter Benediet.
 Trenzary: Jos. Strle.
- MINNESOTA.**
 Buhl: Max Martz.
 Chisholm: Frank Klun.
 Duluth: John Kobl.
 Ely: John Teran.
- MONTANA.**
 Red Lodge: K. Erzoznik.
- NEW JERSEY.**
 Elizabeth: Andrew Sprogar.
- NEW YORK.**
 Gowanda: James Dekleva.
 Little Falls: Fr. Petaus.
 Seward: Frank Zagar.
- OHIO.**
 Akron in Kenmore: Joseph Jereb, Leo Bregar.
 Bridgeport: Joseph Snoy.
 Barabton: John Jankovich.
 Cleveland: John Kriebelj, Anton Jankovich.
 Conneaut: Joseph Sedmak.
 Girard: John Kosin, John Tancek, Anton Dobrovolec.
 Glencoe: Albin Kravanja.
 Lisbon: J. Bergant.
- UTAH.**
 Helper: Anton Kokal.
 Spring Canyon: Anton Kokal.
- WEST VIRGINIA.**
 Pierce: Frank Polane.
 Star City: Lawrence Selak.
- WISCONSIN.**
 Kenosha: Frank Zerovec.
 Milwaukee: Jakob Rozic, Leonard Aipner.
 Sheboygan: Fr. Stih, Fr. Nagode.
 Willard: Mike Krauc.
 West Allis: Christine Pugelj.
- WYOMING.**
 Diamondville in okolica: Anton Tratnik.
 Kemmerer: John H. Krzianik.
 Rock Springs: John Jereb.

Prosvetna matica. — Od prošle do te seje je bila Prosvetna matica na uslugo z igrami, vlogami in v drugih ozirih sledečim organizacijam in posameznikom, ki naročajo igre v imenu društev: Dram. druš. "Verovšek", Cleveland; "Soča", Pueblo, Colo.; R. Fradel, Yukon, Pa.; Glasbeno in dramatično društvo "Zarja", Los Angeles, Calif.; klub št. 16 JSZ, Chicago, Ill.; dram. druš. "Soča", Strabane, Pa.; druš. št. 104 SNPJ, West Allis, Wis.

Poročilo tajnika odobreno. Joško Oven podrobno poroča o svoji agitacijski turi v ohijških naselbinah. Smatra, da je silno potrebno, da jih bolj pogosto prirejamo.

C. Pogorelec poroča, da so pravila JSZ za udeležence bodočega zbora prirejena v slovenskem in angleškem jeziku. Račun tiskarne je \$62.00. Smatra, da je to konvenčni izdatek in se naj plača iz konvenčnega sklada. Predlagano in sprejeto, da se to izvrši.

Pod točko o agitaciji govori F. Zaitz o odnosjih med našimi klubi in strankino državno organizacijo v Penni. Pravi, da je bila konferenca JSZ v Syganu zelo živahna, in da je med drugim sprejela tudi izjavo z ozirom na očitek, da naši klubi ne store dovolj za stranko. Njegovo mnenje je, da so nekateri ameriški sodrugi o delu naših klubov nepoučeni zato, ker si klubi niso mogli vzgojiti takih agitatorjev, ki se bi več ali manj posvetili delu pod okriljem centralnih skupin in prihajali na konvencije, se oglašali k besedi in pojasnjevali naše delo. Omenja, da je v Penni še cela vrsta lojalnih, delovnih sodrugov, ki gredo v prostem času iz naselbine v na-

Priredbe društev

JOHNSTOWN, PA. — "Naša Sloga" št. 600 SNPJ. "Veselica z igro "Poročna noč" v soboto 19. maja 1934 v Slov. del. domu na Moxhamu.

ALi ste naročnino na Proletarca že poravnali?

NAJVEČJA SLOVENSKA KNJIGARNA

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Pišite po cenik PROLETARCU

Milwaukee Leader
 Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.
 Naslov: 540 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

Dr. John J. Zavertnik
 PHYSICIAN AND SURGEON
 OFFICE HOURS:
 At 3724 W. 26th Street
 1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily
 Tel. Crawford 2212
 At 1858 W. Cermak Rd.
 4:30—6:00 p. m. Daily
 Tel. Canal 9695
 Wednesday and Sunday by appointments only
 Residence Tel.: Crawford 8440
 If no answer — Call Austin 5700

"Dva svetova" in "Veliko mravljišče"
 in
"Veliko mravljišče"
 Spisal Ivan Molek.
 Portret razmer med slovenskim delavstvom v Ameriki. Povest, ki jo boste čitali z največjim zanimanjem.
CENA OBEMA SKUPAJ \$1.
 POSAMIČNO 50c.
 Naročila sprejema **Proletarec**

Socialist ima pravo vrednost za delavsko gibanje edino če je aktiven.

Kupujem staro zlato
 bodisi ure, uhane, prstane itd., po izredno visoki ceni.
 Zgledite se pri meni.
LEBER — ZLATAR
 3817 W. 26th St., Chicago, Ill.
 6504 W. Cermak Rd., Berwyn.

Ljubiteljem ležega čtiva priporočamo

KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE ZA 1934
Štiri knjige prvovrstne vsebine Samo \$1.12
 V zalogi imamo še nekaj skupin lanskega letnika. Naročite jih, ne bo vam žal.
 Cena ista. Poštnino plačamo mi.
Proletarec
 3639 West 26th Street Chicago, Ill.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI
 JE
NARODNA TISKARNA
 2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE CHICAGO, ILL.
 Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.
NASA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

MODERN HEROES ARE LABOR'S OWN STEEL-WHIP RULE The Christian State

The days of heroism are not dead...

There was the Hungarian, Koloman Wallisch, whose reputation for interdict courage extends back to 1920, to the Hungarian Soviet Revolution in which he took an active fighting part. The fearless leader of the Steiermark "Republican Defense Corps" had long been a thorn in the side of the Dollfuss Heimwehr. When the workers of Graz rebelled against the violation of their headquarters by Heimwehr troopers, the government placed a price of 1000 schillings (\$225) on the head of their courageous leader. A railroad worker betrayed his whereabouts and the severely wounded commander was brought before a court martial.

"Are you Koloman Wallisch?"
"I am."
"Did you bring insurrection to our peaceful nation?" rasped the military prosecutor.
"When the Heimwehr soldiers suppressed our newspapers and invaded our homes, I organized my comrades for the defense of their rights and their liberties."
"It was you who gave the order to shoot on government troops, you admit it?"
"I admit nothing. Under the circumstances I proudly claim that honor."
The trial lasted 20 minutes. No need for the court to retire to come to an agreement. Five minutes after the last word had been spoken, the death sentence was announced. The prisoner was hanged that same evening.

But the joy of the blackguard who delivered this dauntless fighter into the hands of the enemy was short-lived. He was found dead on the streets near his home a few days later. The workers of Graz had arranged the death of their leader.

A few days afterward George Weissel, an engineer in Vienna's fire department, was brought before the court martial in Austria's capital. He was a cultured man, a graduate of the technical high school, a student of philosophy. As fire commissioner for the working class district of

Florisdorf under the Socialist administration of Mayor Karl Seitz he distributed rifles, ammunition and machine guns among the firemen of his precincts when the fighting began. He himself directed the battle against the attacking Heimwehr and police forces.

"Why did you refuse to lay down your arms when your chief commanded you to do so?" the presiding judge demanded.

"I told the chief that I could not turn back. I am a revolutionist and must defend my comrades."

"You were given a second opportunity to withdraw. You are a cultured man. You do not belong with these people."

"I am a Socialist. These workers are my comrades."

The court retired. After half an hour the sentence was announced. Guilty of insurrection against the constituted authorities. In accordance with paragraph 74 of the penal code, death by hanging... Three hours later the sentence was carried out. George Weissel declined the services of a priest. He died as he lived, self-reliant and unconquered.

The world will never know the story of those other thousands who laid down their lives in these days of Heimwehr frightfulness, with what desperate courage, with what unbeaten determination they went into the fight. A few days after the end of the Austrian rebellion, State Secretary Hofrat, Dr. Karwinski read into the minutes of a government conference a letter written by the secretary of the Social Democratic "Kinderfreunde" society in Linz, Bernatschek, to a member of the Social Democratic Party Executive, in which the writer protested against the evasiveness of that body in the face of continued Heimwehr outrages. The membership was in open rebellion.

"I conferred today," so reads the letter, "with five conscientious and faithful members of the Party. After long and serious deliberations we arrived at a decision that cannot be recalled. I trust that I shall be given the opportunity tomorrow evening to ex-

plain and to justify our actions to your body. This afternoon and evening we shall make accessible to the workers of Upper Austria all weapons and ammunition at our disposal. Our men are determined to resist further Heimwehr attacks. If any attempt is made tomorrow to constitute a search for arms in the homes or headquarters of the workers in any Upper Austrian city, or any trusted member of the Party or Defense Corps should be arrested, we will resist and then proceed to an offensive. Nothing can alter our determination. We hope and expect when we telephone to Vienna 'Our premises are being searched! Our men are being arrested!' that you will give the sign to Vienna's workers and the workers of all Austria that the time to strike has come. We will not turn back. I have not informed the Party Executive here of our decision. If Vienna's workers disgrace us, our blood be upon their heads. If the expected does not happen, Comrade Korof, who has not been told of our decision, and I will come to Vienna tomorrow (Monday) when I shall be more than glad to defend my actions before the tribunal of the National Committee of the Party."

The writer of these fateful lines is no longer among the living. He was among the first to lay down their lives when Austrian labor took its courageous stand against Fascist domination. — Ludwig Lore.

The citizen in the Fascist state has but one privilege: to cringe and to obey. Self-respect becomes a crime; true patriotism a felony.

The plea is efficiency; but there is no efficiency in such a system. It is a machine for protecting inefficiency, incompetence and corruption against even criticism.

The citizen, however misgoverned, however maltreated, has no remedy, and no hope of remedy.

However flagrant the misdeeds of the government, whatever its blunders, he is powerless. The revolver and the steel whip rule.

These are the "new methods" by which the people of this country are urged to try to solve the social and economic problems which confront them today.

They are asked to look upon Germany as the best governed country in Europe today.

Germany! Crushed under an economic crisis far worse than our

own, ruled by men who have no glimmering of an idea what to do, and with her best brains exiled or in prison.

They are urged to imitate the crazy militarism of the Fascist lands, to denounce peace, to glorify war and prepare it, to maintain the empire by bombing and machine-gunning its citizens.

Never was a madder program put before a people.

They are asked to sacrifice all the liberties, all the decencies of life, to install in power a set of armed gangsters who would bring the country and the empire alike down in blood and ruin.

We have no fear of the answer which our youth will give.

They have their ideals, they have their strength, they have their insurgent spirit.

But they will not put them at the service of a movement whose aims is tyranny for tyranny's sake.

London Daily Herald.

(Note.— Lord Rothermere is the owner of a chain of daily papers in England. The London Daily Herald, from which the above editorial is reprinted, is the official organ of the Labor party of England. It has a daily circulation of over 2,000,000 copies.)

Logic of the government's recovery program still has mysteries. It is agreed that purchasing power must be increased; it is known that income in the United States has declined 40 per cent; it is therefore argued that prices must be raised. Logic of this kind is one of the miracles of our age.—Unity.

Force and Education

The owning class that does not produce depends upon force to protect what it has stolen. The producing class that does not own depends upon education, unity, solidarity to recover what it has been robbed of, and to shape society for the promotion of the common happiness.

Eugene V. Debs.

SUMMER SCHOOL

The British Labor party (Socialist) holds a summer school during the first two weeks in August each year.

The school is a combination of Socialist discussion with holiday enjoyments. Lectures are given by the best known militant Socialists in Britain, with contributions by militant Socialists from other countries.

The comradeship of the summer school is said to be something that those attending will never forget.

Lord Rothermere has joined Sir Oswald Mosley.

Crying "Hurrah for the Black Shirts", he invites the readers of The Daily Mail to support the British Union of Fascists "with enthusiasm".

The appeal is the facile and attractive call to youth to "put new life into out-of-date political systems," to "bring a crusading spirit" into politics, to revolt against the "inertia and indecision" of the "Old Gang state" now in power.

If that were really the meaning of Fascism, then assuredly Fascism would be an admirable thing.

For the political life of any healthy society depends upon the constant and continual revolt of youth.

But Fascism — the Fascism of Mussolini, the Fascism of Hitler, the imitative Fascism of Sir Oswald Mosley and Lord Rothermere — is nothing of the kind.

Fascism — the Fascism which Sir Oswald and Lord Rothermere would force upon this country — is the substitution of government by terror for government by consent.

It means that control not only over the policy of the government, but over the everyday lives of all the citizens of the country, would be in the hands of gangs of gunmen, whose revolvers would be their warrants of authority.

It means the end of all freedom: not only of the freedom of the press, the freedom of elections, the freedom of meeting, but the freedom of the ordinary man and woman.

Let the government be never so incompetent, never so brutal, never so tyrannical, there can be no criticism, no grumbling; under penalty of the concentration camp or the steel whips of the torture chamber.

The citizen in the Fascist state has but one privilege: to cringe and to obey. Self-respect becomes a crime; true patriotism a felony.

The plea is efficiency; but there is no efficiency in such a system. It is a machine for protecting inefficiency, incompetence and corruption against even criticism.

The citizen, however misgoverned, however maltreated, has no remedy, and no hope of remedy.

However flagrant the misdeeds of the government, whatever its blunders, he is powerless. The revolver and the steel whip rule.

These are the "new methods" by which the people of this country are urged to try to solve the social and economic problems which confront them today.

They are asked to look upon Germany as the best governed country in Europe today.

Germany! Crushed under an economic crisis far worse than our

own, ruled by men who have no glimmering of an idea what to do, and with her best brains exiled or in prison.

They are urged to imitate the crazy militarism of the Fascist lands, to denounce peace, to glorify war and prepare it, to maintain the empire by bombing and machine-gunning its citizens.

Never was a madder program put before a people.

They are asked to sacrifice all the liberties, all the decencies of life, to install in power a set of armed gangsters who would bring the country and the empire alike down in blood and ruin.

We have no fear of the answer which our youth will give.

They have their ideals, they have their strength, they have their insurgent spirit.

But they will not put them at the service of a movement whose aims is tyranny for tyranny's sake.

London Daily Herald.

(Note.— Lord Rothermere is the owner of a chain of daily papers in England. The London Daily Herald, from which the above editorial is reprinted, is the official organ of the Labor party of England. It has a daily circulation of over 2,000,000 copies.)

Logic of the government's recovery program still has mysteries. It is agreed that purchasing power must be increased; it is known that income in the United States has declined 40 per cent; it is therefore argued that prices must be raised. Logic of this kind is one of the miracles of our age.—Unity.

Force and Education

Many years ago a judge told striking working girls in New York that they were striking against God. This provoked G. B. Shaw to cable the following: "Delightful, medieval America! Always in the intimate confidence of the Almighty."

Chancellor Dollfuss and his choice collection of murderers of men, women and children have edged our capitalist judge aside. They have adopted a constitution for Austria which affirms that all power emanates from God. The republican constitution had declared that this power came from the people. It appears from the new constitution that God favors a censorship over the press, radio, theatre and films; that the masses should have no voice in choosing representatives; that Dollfuss and his fellow Christian capitalists and landlords should rule the state; that God wants Dollfuss and his gang to appoint those who rule; that they should control all universities, teachers and colleges to be sure that nothing offensive to Dollfuss and God may be taught; that God wants the

president to have power to appoint and to dismiss the rubber stamps called the "federal government."

Thus it appears that the Christian State of Dollfuss is a glorified capitalist and landlord with the masses gagged and chained, producing wealth for exploiters and parasites, and taught to believe that rebellion against it is a sin against high heaven.

Once there was a gentleman by the name of Bill Hohenzollern who also had direct radio connections with God. He has been in retirement since 1918. Bill was confident that his heavenly partnership was a perpetual contract. Unfriendly critics referred to him as "Me and Gott." Now it is Dollfuss who talks in terms of "Me and Gott."

The Austrian version of capitalist-banker-landlord rule through the Christian State is a little more frank than the Corporative State in Italy ruled by another "Christian" in the person of Mussolini. The Christian State is a Slave State, the last ditch of capitalism.—The New Leader.

SEARCHLIGHT

About 55 delegates from various Socialist branches assembled for the State Convention of the Socialist Party of Illinois at Staunton, Ill., last Saturday afternoon. They selected various committees and heard various reports in the afternoon session and then recessed until morning when they began consider the reports of the committees. In the evening three fairly well attended massmeetings were held in three nearby communities, one in Staunton, where comrades Eisler and Krueger spoke, another in Gillespie, where comrade Burt and Meyers spoke and the third in Hillsboro where comrades Rasmussen, Anderson and the writer spoke. The Saturday afternoon session was not as inspiring as one would like to have it. This was due primarily to the lack of preparation for it. Neither was the attendance as large as we would have expected due to the same reason. However, the atmosphere righted itself considerably for the Sunday session and with the reports of the committees came a few spirited talks to dispel that dead feeling.

On the question of the Socialist policy in trade unions a sharp division existed. After all the hardships the southern Illinois miners have experienced they feel bitter towards the UMW of A. and towards the A. F. of L. hence, they were opposed to any collaboration with the A. F. of L. but the miners were in the minority and while the adopted resolution flays the A. F. of L. reaction and leadership it urges its members to always work as Socialists in their unions whether A. F. of L. or independent. Nominations were made for the State ticket and a new Executive Committee was elected. The committee on elections reported that there is a good chance of electing comrade Douglas Anderson to Congress from the 21st district.

We had our primary elections in Chicago last week and some horrible episodes were enacted. First of all, only half of the registered voters went to the polls. That means there wasn't any interest in the primary elections. Consequently, the democratic and republican precinct captains were in a hot spot and they offered and paid for votes from 50 cents to 75 cents to \$2.00 per vote according to how stubborn the voter was. People tell us that both sides were out buying votes and making their offers. One man had the nerve to come to us and offer \$5.00 for 4 votes. You can bet your stale gum that I gave this man a lecture but I doubt if it did any good because he kept up peddling his wares. With this lethargy on the part of the citizens to respond to the primary call of the two old parties it seems that the Socialists have a good opportunity to name a ticket in every legislative district and secure the ne-

cessary petitions and signatures and make a good showing in the fall elections.

While we speak of elections, Wisconsin and Michigan have recorded some encouraging gains and victories. News also comes to us of another landslide to the Labor Party in the many district elections in England. And with the people hearing more and more about Socialism thru the capitalist press, no matter if the news are unfavorable, our field is becoming more fertile for us.

They are chasing the Roosevelt revolutionists all over Washington, D. C. and our Chicago Tribune is chasing them all over their front pages. But the manufactured charges will only make Prof. Wirt of Gary, Ind., the goat. That's all. All the world knows that Roosevelt isn't a Socialist. Yes, every man with the least bit of brains, also knows that neither Tagwell, Richberg nor Johnson are Socialists, much less communists. There can be no fear of that. They will not bring about a violent revolution. The brain trust, under direction of Prof. Tagwell, is trying to alleviate part of the suffering and helping to patch up a dying system, to keep profits for the profiteers. However, the diehards won't have it. They are too narrow minded. Hence, they want to destroy themselves by destroying Roosevelt. And we'd say let them go to it if it wouldn't be that the workers would have to fight the battle and suffer all the horrors of violence and brutality that would come with such destruction.

It's not such a hard task to get subscriptions to our May Herald. In fact, I should say, it is very easy to get a list of readers at 20 cents. The magazine was very popular and appraised highly last year. We are assured that it's going to be equally as good this year. Now, the best way to get subscribers for it is to carry a subscription list with you in your pocket. When you attend socials and gatherings of other kinds you just simply pass the list around for signatures. You will be surprised how many actually respond. Try it.

A Thorough Democrat

"Yes," said the candidate, "I'm going among the farmers today, to a cattle show, or jackass show, or something of that sort; not that I care for cows or jackasses, but I want to show the people that I'm one of them."

More Progress

Just think! Masters used to go clear to Africa to hunt black workers and now we've got twelve million white workers hunting for masters right here in America.

BALANCING THE BUDGET

By Autolycus

The Great Men were gathered in council to consider the State of the Country. Murmurs came out of the valleys and the vast plains. "We would eat, yet there is no bread," said their Messenger to the Great Men.

The Great Men turned to their charts and diagrams, their maps and bulky volumes of statistics.

"The Government must economize or the budget is unbalanced," said the Statesman.

"Discharge 50,000 government employees and let the rest do the work," said the Senator, and it was so.

"There are 50,000 more unemployed," said the Expert. "The Government must provide for them," and it was so.

"Prices must be raised if Business is to revive," said the Statistician, and it was so.

"The common herd cannot buy as much as before," said the Political Economist; "wages must be raised," and it was so.

"The cost of production has increased by raising wages," said the Capitalist, "so I must lay off more workers and make the rest do more work," and it was so.

The Messenger returned to the Common Herd. "The budget must be balanced," said he.

"Must we starve to balance it?" inquired a Roughneck.

"The Great Men say that prices must be raised," said the Messenger.

"But we have no money," the Common Herd roared.

"They proved that wages must be raised," said the Messenger.

"But we have no work and no wages to pay prices for what we need," said a thin Laborer.

"Let us hold a Great Council and summon the plowmen and gleaners, the workmen of the mills and the laborers, the wretched and the starving, to consider these mysteries which the Great Men cannot solve," said the Agitator.

"What now? Do you ungrateful to the Republic's Elder Statesmen who must balance the budget and bring joy to Business Men ere the earth and the tools of labor yield the food and clothing we need?" inquired the Conservative.

"The Elder Statesmen and Business Men have held council many moons, yet there is no savior for us who famish," replied the Agitator.

"Let's hold our own Great Council ere we perish."

"A Socialist!" cried the Conservative. "He would desecrate the Flag and the Constitution and the Budget."

"What's the Flag and the Constitution and the Budget when we are starving?" cried the Agitator.

"Down with..." came a chorus of voices and five men fainted of hunger in the rush as the Agitator disappeared.

The budget was balanced, the Common Herd tightened their belts, and the calendar recorded many more moons unto this day.

A COMPARISMENT

